

Türkiye’de Çocuk Edebiyatı Çalışmaları

Alev SINAR*

ÇOCUK EDEBİYATI, iki yaştan başlayarak ergenlik dönemine kadar geçen süreçte çocukların hayat tecrübeleri, ilgi, ihtiyaç, gelişim ve algılama düzeylerine uygun olan bütün nitelikli (estetik ve edebî) metinleri kapsar. Bu metinler içinde bilmece, tekerleme, destan, efsane, masal, şiir, hikâye, roman, anı, biyografi, mektup, gezi yazısı, deneme, sohbet, makale, tiyatro, gazete ve dergiler yer alır.

Türkiye’de çocuk edebiyatının ortaya çıkması, eğitim konusu ile ilgili çalışmaların başladığı Tanzimat dönemine rastlar. Konu hakkında ciddi çalışmaların başlangıcı ise Cumhuriyetin ilânından sonradır. 1979 yılının Dünya Çocuk Yılı olarak kabul edilmesiyle birlikte ülkemizde çocuğa yönelik yayınlara eskisinden çok daha fazla önem verilmeye başlanır ve konu araştırmacılar tarafından bilimsel platforma taşınır. Türkiye’de çocuk edebiyatının geç ortaya çıktığı bir gerçektir. Ancak bütün toplumlarda olduğu gibi bizim toplumumuz için de istikbalin emanet edileceği çocuk çok önemlidir. Bu önemin yansıması olarak her dönemdeki edebî eserlere o toplumun çocuğa bakışı ve çocuk ile ilgili meseleler girmiştir. Gerek İslâm dininin kabul edilmesinden önce meydana gelen eserler, gerekse İslâm dini etkisi altında yazılmış eserler içinde Türk toplumunun çocuğa verdiği önemi teyit eden örnekler mevcuttur.

Bu örneklerden ilki İslâmiyet öncesine ait en önemli eser olan “Oğuz Kağan Destanı”dır. Destanın kahramanı olan Oğuz, diğer destanlarımızda olduğu gibi toplumunun kendisinden beklediklerini karşılamak, lider olmak üzere vardır. Bu yüzden destanda Oğuz’un çocukluğu üzerinde durulmaz. Destan, Oğuz’un doğumu ile başlar. Yüzü gök rengi, ağzı ateş kıvılcı, gözleri ela, saçları ve kaşları kara olan Oğuz, annesinden sadece bir sefer süt emer. Hemen konuşmaya, kırk gün geçince yürümeye başlar. Ardından at biner, avlanır. Atlı göçebe medeniyetinin ideal kahraman tipi olduğu için destanda önemli olan Oğuz’un yiğitliğidir. Aynı durum “Manas Destanı”nın kahramanı Manas için de geçerlidir. O da daha beşikte iken toplumun kendisinden beklediklerine cevap vereceğini müjdeliler.

* Doç. Dr., Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

Bir diğer örnek “Bozkurt Destanı”dır. Destanın iki ayrı rivayeti vardır. Bu rivayetlerden birinde çocuk önem taşır. Bir Hun boyu olan Aşineler düşmanların saldırısı neticesinde yok edilirler. Ancak bir erkek çocuk kurtulur. Dışı bir kurt, çocuğu bulur ve büyütür. Bu çocuk, istikbalin sembolüdür. Onun sayesinde birçok Türk boyu ortaya çıkacaktır. Bir boyun düşmanlar tarafından yok edilmesi esnasında bir erkek çocuğunun kurtulması ve bu çocuğa bir kurdun sahip çıkması Türk destanlarının dikkat çekici motiflerindedir. “Satuk Buğra Han Destanı”nda da Karahanlıların ilk Müslüman hükümdarı Satuk Buğra Han’ın bebekken öldürülmek istendiği ancak annesinin sayesinde kurtulduğu anlatılır.¹

“Dede Korkut Hikâyeleri”nde çocuk, çok önemli bir yer tutar. Bu hikâyelerde çocuğu olmayanlar toplum nezdinde kabul görmezler. Tanrı’nın çocuk bağışlamayarak onlara lanet ettiğine inanılır. Çocuksuzlar kara çadıra alınır, altlarına kara keçe döşenir. Onlara kara koyun yahnisi ikram edilir. Bu ikramı beğenmedikleri takdirde gitmeleri beklenir. Kısacası, saygı görmezler. Bu hikâyelerde sadece çocuk sahibi olmak önem taşımaz, çocuğun cinsiyeti de önemlidir. Kızı olanlar kızıl çadıra, oğlu olanlar ak çadıra buyur edilir. Hikâyelerde çocuğa isim verme de dikkat çekicidir. Çocuğa isim doğar doğmaz verilmez. On dan kahramanlık yapması, kendini kanıtlaması, toplumdaki yerini kendi çabası ile kazanması beklenir. Çocuğa, yaptığı kahramanlığa göre isim verilir. “Bütün bunlar eski Türklerde çocukların (...) yapmış oldukları aksiyonlara göre değerlendirildiklerini gösterir. Başka kavimlerde olduğu gibi Türkler babadan oğula geçen irsi bir liyakat tanımazlar.”² Hikâyelerde kız ya da erkek bütün çocuklar toplumun şartları ve değer yargıları doğrultusunda yetiştirilirler. İçlerinde toplumun değer yargılarına ters düşenler olursa hemen ikaz edilirler.

İslâmiyet’in etkisi altında yazılan eserlerin bazılarında da çocuğun eğitimi ile ilgili görüşler dile getirilir, çocuklara ve onları yetiştirenlere öğütler verilir. Ancak hemen belirtmek lâzımdır ki içlerinde çocuklara yönelik öğütler olsa da bu eserlerin seslendiği asıl kitle çocuklar değil, büyüklerdir.

Yusuf Has Hacib’e ait olan *Kutadgu Bilig*’te çocuk yetiştirmenin büyük bir sorumluluk olduğu, çocuğun taze dimağını bilgi ile donatmak gerektiği vurgulanır. Ayrıca çocuklara da pek çok değer ve davranış telkin edilir.

Ahlâkî endişe ile çocuğa yönelik mesajların yer aldığı bir başka eser Kaşgarlı Mahmut tarafından kaleme alınan *Divan ü Lugat-it-Türk*’tür. Bu kitapta aştal (en son çocuk), ataç (büyüklük taslayan çocuk), anaç-ekeç (sevilen kız çocuğu), ini (küçük kardeş), ırı (erkek çocuk) gibi bazı kelimelerin özellikle ço-

1 Hz. Musa’nın da bebekken öldürülmekten kurtulduğu bilinmektedir (bkz. “Tâ-Hâ Süresi”, 36-39 ve 40. ayetler, *Kuran-ı Kerim ve Türkçe Anlamı*, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları 1988, s. 312-313).

2 Mehmet Kaplan, “Dede Korkut Kitabı”, *Tip Tahlilleri*, İstanbul: Dergâh Yayınları 1985, s. 53.

çocuklar için kullanıldığı belirtilir. Bunun yanında çocuk dilindeki kelimeler, çocuk oyunlarının isimleri, çocuğun uzuvları ile ilgili kelimeler, çocuk için kullanılan bazı ifadeler bol miktardadır. “Dede Korkut Hikâyeleri”nden sonra eski Türk toplumunun çocuğa verdiği büyük önemi gösteren bir başka eser, *Divan ü Lugat-it-Türk*'tür.

Kûhistan hükümdarı Keykâvus'un oğluna öğüt vermek için yazdığı *Kâbus-name*'de (1082) erkek çocuğun eğitimi üzerinde durulur. Ailenin erkek çocuğun yeteneklerini keşfedip, onu ilgi duyduğu konulara yönlendirmesi gerektiği belirtilir. Ancak aynı öneri kız çocuklar için geçerli değildir. Keykâvus için kızların sadece *Kur'an* okumayı ve İslâm dininin esaslarını öğrenmeleri yeterlidir. Keykâvus, duygularını başkalarına aktarabilecekleri endişesiyle kızların yazı yazmayı öğrenmelerine karşı çıkar.

Sâdî'nin kaleme aldığı *Gülîstan* ve *Bostan* adlı eserlerde de çocuk eğitimi ile ilgili görüşler vardır. Sâdî çocuğun yaratılıştan iyi veya kötü olduğuna inanır. Eğitimle fitratın değiştirilemeyeceğini düşünür. Bu kitaplar 1928'e kadar okullarımızda Farsça ders kitabı olarak kullanılmışlardır.

Mevlâna Celaledin Rumi'nin *Mesnevî* adlı eserinde eğitime cevap veren çocuğun dayakla yola gelebileceği vurgulanır. *Mesnevî*'deki bu terbiye anlayışı daha önce sözü edilen *Kutadgu Bilig*, *Kâbusname*, *Gülîstan*, *Bostan* adlı kitaplarda da yer almaktadır. Eski eğitim sistemimizde dayak ile çocuğu terbiye etme yoluna gidilmesinde belki de bu kitaplardaki telkinlerin payı vardır.

Amasyalı Hüseyinoğlu Ali'nin *Tarîku'l-Edeb (Tâcü'l-Edeb)* adlı kitabında yukarıdaki eserlerden çok farklı, bugünün eğitim anlayışına yakın bir bakış açısı görülür. Hüseyinoğlu Ali, ailelerin kız çocuklarına daha fazla ilgi göstermelerini ister. Sevgiyle bir kız çocuğu yetiştiren ana babanın cehennemle aralarında bu çocukların perde olacağı biçiminde bir hadis zikreder. Ona göre, her çocuğa ulaşmanın mutlaka bir yolu vardır. Her çocuğun farklı özellikler taşıdığını, bu farklılıklar doğrultusunda çocuğa yaklaşmak ve onu yönlendirmek gerektiğini ifade eder. Öğrenme güclüğü çeken çocukların bile tekrar yöntemi ile ve öğretmenin çabasıyla başarılı olabileceklerine inanır. 1453'te yazılan bu kitapta Avrupa'da yüzyıllar sonra ortaya çıkacak yeni eğitim anlayışının izleri görülmektedir.

Yukarıda bahsettiğimiz eserler içinde çocuklara verilen öğütler de bulunmakla birlikte bu eserler yukarıda da vurguladığımız gibi daha ziyade çocuğu yetiştirecek olanlara tavsiyeleri kapsamaktadır. Çocuğa edebiyat vasıtasıyla öğüt verme asıl Divan şiirinde karşımıza çıkar. Divan Edebiyatı'nın önemli şairlerinden Nâbî, *Hayriyye* (1701) isimli mesnevîsinde, kendi oğlundan hareketle devrindeki çocuklara ve gençlere seslenir. O dönemin erdemli insan tipini açıklar. “Kendi içine kapalı, kültürlü olmakla beraber sosyal meselelere karşı kayıtsız, dış dünya ile ilgisini kesmiş, rahatından başka bir şey düşünmeyen in-

san tipine has davranış tarzını” örnek gösterir.³ Nabi gibi oğluna seslenen bir başka Divan şairi, Sünbülzade Vehbî’dir. Nabi’nin *Hayriyye*’sine nazire olarak yazılan *Lûtfiyye* adlı (1791) mesnevîde de “gençlere yüksek bir gaye, enerjik bir kalkınma yolu ve bir hamle ufku gösterilmez.”⁴ Her iki eserde de etliye sütlüye karışmadan, kendi çıkarını gözeterek yaşamak ve alçak gönüllü olmak öğütlenir ve bu şekilde yaşayan insan tipi model olarak sunulur. İki mesnevîde de çocuğa öğüt verme amacı güdülmüş olmakla birlikte bu eserler dil ve içerik olarak ne yazıldıkları dönemdeki ne de sonraki dönemlerdeki çocukların okuyup anlayacakları niteliktedirler. Sünbülzade Vehbî’nin *Lûtfiyye*’nin yanı sıra yine oğlu için yazdığı *Tuhfe-i Vehbî* (1782) adlı bir çalışması daha mevcuttur. Manzum bir sözlük olan *Tuhfe-i Vehbî*, medreselerde ders kitabı olarak okutulmuştur. Klasik Türk Edebiyatı’nda, manzum sözlük yazma geleneği vardır. Manzum sözlüklerin yazılma amaçlarından biri de çocuklara dil öğretmektir. *Tuhfe-i Vehbî* dışında *Tuhfe-i Hüsamî* (Hüsamettin Efendi), *Tuhfe-i Şâhidî* (Konyalı Şâhidî İbrahim Dede), *Tuhfe-i Lâmi’î* (Lâmi’î Çelebi), *Manzum Lugat* (Fuzûlî Mehmet), *Nazm-ı Bedî* (Çelebizâde Ali İlmî), *Tuhfe-i Asım* (Mütercim Asım Efendi) gibi manzum sözlüklerin hedef kitlesi öncelikle çocuktur.⁵ Bu nedenle dilleri yazıldıkları döneme göre sadedir. Manzum şekilde kaleme alınmış metinlerin akılda kalması çok daha kolay olduğu için dil öğretiminde bu yola başvurulmuştur.

Yukarıda özetlediğimiz çalışmalar içinde çocuk yer alsaydı bile hiçbirini ülkemizdeki çocuk edebiyatının başlangıcı sayamayız. Bu eserlerin meydana geldiği dönemler içinde ne “çocuk edebiyatı” kavramı ne de doğrudan doğruya çocuklar için kitap yazma endişesi söz konusudur. Yazının başında da vurgulandığı gibi bizde çocuk edebiyatı Tanzimat Fermanı’nın ilânından sonra başlayan dönemden itibaren yavaş yavaş ortaya çıkar. 1839 tarihinde ilân edilen bu ferman sadece sosyal ve siyasî açılardan toplumumuzu etkilemekle kalmaz. Türk Edebiyatı da yeni bir medeniyet dairesine, Batı medeniyetine girdiğimizi ilân eden bu değişimden etkilenir. Bu süreç içinde yabancı dil bilenlerin sayısı yavaş yavaş artar, Batı’dan çeviriler yapılmaya başlanır ve bu çeviriler sayesinde Avrupa’daki çocuk eğitimi ve psikolojisi ile ilgili çalışmalardan da haberdar olunur. Bu yeni bilgiler ışığında çocuk eğitiminin önemi vurgulanır ve böylelikle doğrudan doğruya çocuk için yapılacak çalışmalara zemin hazırlanmaya başlanır.

Bu dönemde eğitim ile ciddi olarak ilk ilgilenen padişah, Abdülmecid’dir. 1845 tarihinde yayınladığı bir fermanla eğitim konusunda tedbir almak gerek-

3 Mehmet Kaplan, “Nabi ve Orta İnsan Tipi”, *Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar I*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 1992, s. 214.

4 Nihat Sami Banarlı, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi II*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1971, s. 792.

5 Geniş bilgi için bkz. İbrahim İmran Öztahtalı, *Lâmi’î Çelebi ve Lugat-ı Manzûmu*, Bursa: Gaye Kitabevi, 2001.

tiğini belirtir. Bundan sonra eğitim ile ilgili çalışmalar hızlanır. Aydınlarımız Tanzimat’ın ilânı ile başlayan yeni hayata uygun yeni insan tipi yetiştirmek gerektiğine inanırlar ve eğitim ile ilgili çalışmalar yapmaya başlarlar. Ancak şunu belirtmek gerekir ki, Tanzimat dönemi aydınlarının hedefi, çocuk eğitimi değil yaygın eğitimidir. Onlar küçük, büyük ayırımı gözetmeden bütün toplumu eğitmeyi amaçlarlar.

Abdülhamid devrinin Maarif Nazırı Münif Paşa, 1862 tarihinde *Mecmua-i Fünûn*’da “Ehemmiyet-i Terbiye-i Sıbyan”⁶ isimli bir makale yayınlar. Bu makale, bizde çocuk eğitimi üzerinde duran ilk ciddi çalışmadır. Çocuğa verilecek eğitimin niçin önemli olduğunu anlatan makale, devri için çarpıcı fikirler içermektedir. Münif Paşa, makalede ebeveynlere ve öğretmenlere seslenir ve çocukların onlardan farklı bir dönemde yaşadıklarını, değişen zamanın ihtiyaçlarını doğrultusunda eğitim almaları gerektiğini, bu nedenle babadan görme usullerle çocuk yetiştirmenin yanlış olduğunu anlatır. Kendi toplumundaki çocuk terbiyesi ile Avrupa’daki çocuk terbiyesini karşılaştırır. Devrindeki eğitimi tenkit eder. Döverek cezalandırmaya karşı çıkar. Çocukların mutlaka okula gönderilmelerini ister. Okul eğitiminden öncelikle çocuğa ana dilini çok iyi kavratmayı ve kendini ifade edebilme becerisi kazandırmayı bekler. Bunlar gerçekleşikten sonra ise her çocuğun kendi ilgi alanı doğrultusunda yönlendirilmesi gerektiğini ifade eder. “Münif Paşa hem konuya yaklaşım tarzıyla ve hem de Maarif Nezareti’ndeki icraatıyla yenilikçi ve değişimci bir tavır ortaya koymuştur.”⁷ Bu yazıyı Ahmet Hamdi Tanpınar, “modern pedagojiye dair ilk tecrübe” olarak nitelendirir.⁸

Bir başka devlet adamı, Edhem İbrahim Paşa, *Terbiye ve Ta’lim-i Adab ve Nesayihü’l-Etfal* (1869) isimli kitabında çocukların öz bakımları, günlük hayatları ve insan ilişkileri hakkında bilgi verir. Çocuğa, anlayabileceği bir dil ile seslenmek gerektiğini ifade eden Paşa, Avrupa’nın kendi toplumundan daha ileri olmasını oradaki eğitim sistemine bağlar.⁹

Bu dönemde çocuk terbiyesi ile ilgili düşüncelerini dile getiren bir diğer önemli isim, Sadık Rıfat Paşa’dır. “Terbiyetü’l-Etfal Risalesi” ve “Risale-i Ahlâk” isimli çalışmalarında eğitimin yararlarını anlatır. “Terbiyetü’l-Etfal Risalesi”nde doğrudan doğruya çocuğa seslenen Sadık Rıfat Paşa’nın kullandığı dil, çocuğun anlayabileceği sadeliktedir:

6 Münif Paşa, “Ehemmiyet-i Terbiye-i Sıbyan”, *Mecmua-i Fünûn*, Cemazielâhîr 1279/Kasım 1862, sy. 5, s. 176-185; Mehmet Kaplan, İnci Enginün ve Birol Emil (haz.), *Yeni Türk Edebiyatı Antolojisi I*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1988, s. 179-180.

7 Cüneyd Okay, *Osmanlı Çocuk Hayatında Yenileşmeler (1850-1900)*, İstanbul: Kırkambar Yayınları, 1998, s. 47.

8 Ahmet Hamdi Tanpınar, *19uncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Çağlayan Kitabevi, 1982, s. 182.

9 Cüneyd Okay, *a.g.e.*, s. 47-48.

Ey oğul, bu dünyaya çalışmak ve semeresiyle geçinmek ve sath-ı arzı ma'mûr ve âbâdân eylemek için gelinmiştir. (...) Okuyup yazmağa çalışan ve tahsil-i marifet eden iki cihanda makbûl olur. Gençlik vaktini nafile yere geçirme, hocaya git, oku yaz! Sa'y u ikdam eyle! Okuyup yazan âlim olur. Âlim olan her yerde i'tibar bulur. Dağlarda, yabanî büyüyen meyvedâr ağaç eğri büğrü çalıvârî çıkar, dalları öteye beriye eğilip sarkar, desteksiz olduğundan bir keskin rüzgâr esse, düşürüp yere yıkar, meyvesi ufak ve lezzetsiz olup ekl edenin ağzını bozar. Bağ ve bahçelerde terbiye ile vücuda gelen yakışıklı olur, damak lezzeti onun meyvesinde bulur. Kırâat ve kitâbetten bî-behre olan adam cahil kalır. (...)

Yalan söylemek kötü huyların biri ve ekser fena çocukların huyu olup gayet mezmûm olduğundan, karındaşları bile yalancı diye onu zemmeder. Yalanı meydana çıktıkta, halk indinde rezil olur. "Bu yalancı çocuğun sözüne i'timad olunmaz" diye herkes bed muamele eder. Ve bazan fena ceza dahi görür. Ey oğul, lâtife ile bile yalan söylemeden ictinâb etmek lâzımdır. (...)

Sana bir kimse dokunaklı lâkırdı söylese, haz etmezsin, canın sıkılır. Bunu bilip sen dahi bir kimseye haz etmediği sözü söyleme ve bir kimsenin yüzüne söyleyemeyeceğin sözü arkasından deme. Sana ağır gelen şeyi başkasına tahmîle çalışma. Herkesi kendin gibi bil, insaniyetten hiç ayrılma; tatlı dil, güler yüz yılanı deliğinden çıkarır, meşhur sohbetir. (...) Daima iyilik üzere ol, doğruluktan ayrılma. (...) Akranına daima hilm ile muamele eyle, kendinden büyüğe tevazu" ve ta'zîm eiiyle. Fukaraya rahm u şefkat ve hilm ve tatlı dil ile muamele et. Kimsenin kusurunu yüzüne vurma. (...)

Ey oğul, çalış, kazan. Kimsenin malına göz atma. İdare ile sarf eden muzâyaka çekmez, malı çok olup idaresini bilmeyen fakir gibi geçinir. İrâdına göre masraf et. (...)

Ey oğul, karıncadan ibret al. Arılara bakıp çok yeme bal. Hazır şey çabuk tükendir. Sen daima sa'y ile helâlinden kisb eyle. Zâid olan malını sandıkta hifzetme. Az çok îrâda ver ki sen işlersin, mal işler, insan öyle genişler. Mahsûlün kesretiliyle teshîl bulur her işler."¹⁰

Çocuğa yalan söylememek, dürüstlükten ayrılmamak, başkasının malına göz dikmemek, tatlı dilli olmak, insanları kusurlarıyla kabul etmek, israftan kaçınmak, çalışmak, okul eğitimi almak gibi öğütler verilmiştir. Yukarıdaki alıntıda da görüleceği gibi Sadık Rıfat Paşa'nın bu ve benzeri öğütleri özellikle erkek çocukları içindir.

Tanzimat'ın birinci nesline mensup önemli edebiyatçılardan olan Ziya Paşa, doğuştan iyi olan çocuğun toplum tarafından bozulduğuna savunan Jean Jacques Rousseau'nun çocuğun gerçekçi, yaparak-yaşayarak ve cinsiyetine uygun bir şekilde yetiştirilmesi gerektiğini roman formatı içinde anlattığı *Emile* adlı kitabını tercüme eder. 1762 tarihinde yayınlanan ve o dönemde Batı'da hâ-

10 "Çocuk Terbiyesi", Mehmet Kaplan, İnci Enginün ve Birol Emil (haz.), *Yeni Türk Edebiyatı Antolojisi I*, s. 252-254

kim olan geleneksel eğitim anlayışının değişmesinde etkili olan *Emile*, ancak yüz yıl sonra, 1872’de Türk okuyucusuna ulaşabilmiştir.

Namık Kemal, 1872’de yayınladığı “Aile” isimli makalesinde çocuğun ailede eğitilmesini şart koşar. Çocuğun ilk eğitim kaynağı ev, sonra da okuldur. Evde çocuğun terbiyesi ile meşgul olacak kişi öncelikle annedir. Dolayısıyla da önce annenin iyi yetiştirilmesi gereklidir. Namık Kemal, iradeli insan yetiştirmek ister. Bu iradeli insan zaaflarını yenebilmiştir; inançları, vatani, hürriyeti uğruna her türlü çıkarı reddedebilecek, hatta hayatından vazgeçebilecek kadar güçlüdür.¹¹

Eğitim konusunda yapılan bu ilk çalışmalar doğrudan doğruya değil ancak dolaylı yoldan çocuk edebiyatına hizmet etmişlerdir. Türkiye’de çocuk edebiyatına dolaylı yoldan hizmet eden bir başka faaliyet de çevirilerdir. Batı’dan yapılan ilk roman çevirisi Fenelon’un *Telemak* adlı eseridir. 1862 yılında ilk kez Yusuf Kamil Paşa tarafından Türkçeye nakledilen *Telemak*’ta özel bir çocuğun, gelecekte hükümdar olacak çocuğun eğitimi söz konusudur.¹² *Telemak*’ı diğer çeviriler izler: *Robinson Crusoe*, *Monte Kristo*, *Paul ve Virginie*, *Merkez-i Arza Seyahat*, *Beş Haftada Balonla Seyahat*, *Arzdan Kamere Seyahat*, *Cevv-i Havada Seyahat*, *Deniz Altında 20000 Fersah Seyahat*, *Seksen Günde Devr-i Âlem*, *İki Sene Mektep Tatili*, *Güliver Nam Müellifin Seyahatnamesi...* Dikkat edilirse bu çevirilerin büyük kısmı Jules Verne’den yapılmıştır ve bu ilk çeviri eserler bugün dünya çocuk edebiyatının klasikleri arasındadırlar. Ancak o yıllarda bu çeviriler çocuk düşünülerek yapılmamıştır.

Tanzimat döneminde çocuklar için doğrudan doğruya atılan ilk adım 1859 yılında Kayserili Doktor Rüştü tarafından hazırlanan *Nuhbetü’l-Etfal* adlı alfabedir. *Nuhbetü’l-Etfal*’de çocuklar için yazılmış hikâyelerle birlikte fabl çevirileri yer alır: “Kabak ile Köylünün Hikâyesi”, “Deryaya Giden Balığın Hikâyesi”, “Karıncı ile Ağustosböceğinin Hikâyesi”, “Kedi ile Farelerin Hikâyesi”.¹³ Bu hikâyelerin bir kısmı diyaloga dayanır. Metinlerde güldürerek ders verme hedefi güdülmüş ve kitap çocuğa okuma zevki vermek maksadıyla yazılmıştır.

Türkiye’de çocuk edebiyatı konusunda bir başka önemli adım 1869’da çıkan ilk çocuk gazetesi *Mümeyyiz* ile olur. Her hafta cuma günleri yayınlanan *Mümeyyiz* 49 sayı çıkmıştır. Her sayısı farklı renkte kâğıtlara basılan bu gazete çok açık olan diliyle, ödüllü bulmacalarıyla, kıssadan hisse veren hikâyeleriyle, öğrencilerden gelen mektuplarla çocuklar için ilk süreli yayın olmasına rağmen emek verilmiş örnek bir çalışmadır.¹⁴ 1875’te ikinci çocuk gazetemiz olan *Sada-*

11 Geniş bilgi için bkz. İnci Enginün, “Namık Kemal’in Eğitim Konusundaki Görüşleri”, *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 1991, s. 400-408.

12 Eserin asıl başarılı çevirisi Ahmet Vefik Paşa tarafından yapılan ikinci çevirisidir.

13 Enver Naci Gökşen, *Örnekleriyle Çocuk Edebiyatımız*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1985, s. 15

14 Geniş bilgi için bkz. İsmet Kür, *Türkiye’de Süreli Çocuk Yayınları*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları 1991, s. 7-17

kat neşredilir. *Mümeyyiz* gibi haftada bir çıkan *Sadakat* sadece 6 sayı yayınlanır. Dili *Mümeyyiz*'den daha sade olan ve her fırsatta dilimizin Türkçe olduğunu vurgulayan bu gazete didaktik bir tutum sergiler.¹⁵ *Sadakat*'ın son sayısında bu ismin çocuk için uygun olmadığı düşünülerek, bundan böyle *Etfal* adıyla yayınlanacağı belirtilir. 13 sayı çıkan *Etfal* üçüncü çocuk gazetesi olarak kabul edilebilir. Üç gazetenin ilk sayfalarında da çocuklar için yayınlandığı özellikle vurgulanmıştır. Dördüncü çocuk gazetesi 1876'da yayınlanan *Arkadaş*'tır. Bu gazeteyi Mehmet Şemseddin çıkarır. Ülkemizde "çocuk edebiyatı konusunda ilk ciddi tecrübe Mehmet Şemseddin'e aittir".¹⁶ Çocuk edebiyatını gazete, dergi, kitap olarak müstakil bir şekilde ilk defa o ele almıştır. Gazeteyi bir öğretim aracı olarak görür. *Arkadaş*'ın ilk sayısında çocuklara sürekli öğüt veren bir yetişkin edasıyla değil arkadaşça yaklaşacağını belirtirken bu gazetenin dilini de açıklar:

Size söyleyeceğim şeyleri daima böyle lakırdı eder gibi söyleyeceğim. Tâ ki okuduğunuzu kendi kendinize anlayabilesiniz. Yazacağım şeyler ise asla can sıkırmaz. Sizi hem eğlendirir, hem de size fayda verir. Bu sebebe mebnîdir ki gazetemın ismini Arkadaş koydum.¹⁷

Arkadaş 13 sayı devam eder. Fakat Mehmet Şemseddin çocuklar için gazete çıkarmaktan, yayın yapmaktan vazgeçmez. 1882'de *Çocuklara Arkadaş*, 1887'de *Çocuklara Ta'lim* adlı gazeteleri yayınlar. Mehmet Şemseddin çocuklara dil kılavuzları hazırladığı gibi *Çocuklara Cuma Günü Mektebi* adıyla İslâmiyet, terbiye, ilim ve fen konularında bilgi veren dört ciltlik bir yardımcı kitap düzenler. Çocuklar için yazdığı kısa hikâyeleri de *Çocukların Gece Eğlencesi*'nde toplar.¹⁸ Mehmet Şemseddin gazetenin dışında çocuk için yayınladığı kitaplarda da aynı şekilde çocuğun anlayabileceği bir dil kullanmaya dikkat etmiş, hikâye ve masal vasıtasıyla çocuklara mesaj verme yoluna gitmiş ve çocuğa okuma alışkanlığı kazandırmaya çalışmıştır:

Çocuklar!

Validelerinizin, hemşirelerinizin ve dadılarınızın eğlendirmek için kış geceleri size söyledikleri masalları dinlemesini pek sevdiğiniz âşikârdır. Bu cihetle ben de size, bazı kitaplarda gördüğüm bir miktar masalı, anlayabileceğiniz derecede bu kitaba yazdım. Bununla beraber şu yazdığım masallar, masal değil, nasihataya dair birçok güzide "misal" dirler.

İşte validelerinizin, hemşirelerinizin ve dadılarınızın masal söyleyip sizi eğlendirdikleri misillü, siz de bu kitaptaki "misal"leri her gece onlara okuyunuz ki

15 Geniş bilgi için bkz. İsmet Kür, *Türkiye'de Süreli Çocuk Yayınları*, s. 24-28

16 Hülya Argunşah, "Çocuk Edebiyatı", *Türk Aile Ansiklopedisi*, Ankara: TC Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, 1991, s. 295

17 İsmet Kür, *Türkiye'de Süreli Çocuk Yayınları*, s. 39-40

18 Geniş bilgi için bkz. İnci Enginün, "Bir Çocuk Edebiyatçısı: Mehmet Şemseddin", *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, s. 35-39

*hem kendiniz eğlenir ve fayda görürsünüz; hem de onlar eğlenirler. Bu sebebe mebnûdir ki kitabın ismini Gece Eğlencesi koydum.*¹⁹

II. Meşrutiyet’in ilânına kadar çıkan bazı çocuk dergi ve gazeteleri şunlardır: *Vasıta-i Terakki* (1883, 4 sayı), *Çocuklara Kıraat* (1883, 18 sayı), *Çocuklara Mahsus Gazete* (1896-1907),²⁰ *Çocuklara Rehber* (1897-1900)²¹, *Çocuk Bahçesi* (1904-43 sayı).²² Bu yıllarda ilk, okul dergisi de yayınlanır. Numune-i Terakki Okulu, aynı adla bir dergi çıkarır. 9 sayı çıkan bu dergide öğrencilerin yararlanacağı bilgiler, büyük yazarların eserlerinden bölümler vardır. Dergiye çıkartan şahıs, okulun kurucusu Mehmet Nadir’dir.²³

1908 tarihinde II. Meşrutiyet ilân edilir. Geleceğin büyüklerini yetiştirmek, önceki devirden çok daha fazla önem kazanır.

1911’de İbrahim Alâaddin Gövsa *Çocuk Şiirleri* ile çocuklar için ilk kez şiir kitabı yayımlar. Kitabın ilk sayfasında Tanzimat Edebiyatı’nın usta kalemlerinden olan Abdülhak Hamid’in “Azizim Alâaddin Bey” diye başlayan yedi satırlık kısa bir mektubu yer alır. Hamid, bu satırlarda İbrahim Alâaddin’i takdir ettiğini ifade eder. Kitabın önsözünde anne-baba ve öğretmenlere seslenen İbrahim Alâaddin, “Ağaç yaşken eğilir” atasözünü hatırlatır, çocukların taze dimağlarını işlemek, onlara millî-dinî-ahlâkî mesajlar vermek gerektiğini ve Batı’da bunun şiir ve şarkılar vasıtasıyla yapıldığını belirtir:

“*Çocuk kalbi işlenmemiş bir elmas gibi kıymetdâr bir şekil almağa gayet müsait iken onu ihmal ile kömür gibi siyah bırakmak, husûsuyla iklimimizin yetiştirdiği zeki, cevval dimağları büyük ninelerin hurâfâtı, eski ibtidâî kitaplarının anlaşılmasız ibâratı ile imlâ etmek bir cinâyet-i ma’nevîyedir*”²⁴ diyen İbrahim Alâaddin de yazdığı şiirler ile bu hizmetin bir parçası olduğunu gösterir. İbrahim Alâaddin, bu kitaptaki şiirlerde çocuğa doğrudan öğüt vermektense, metnin içindeki mesajı algılamayı çocuğun zekâsına bırakmıştır. Şiirlerin bazıları Fransızcadan çeviri olup büyük kısmı hece ölçüsü ile yazılmış ve hepsinde sade dil kullanılmıştır. “*Birkaç çocuk kalbi kazanabilmek şu ehemmiyetsiz hizmetin en büyük mükâfatıdır*”²⁵ sözleriyle kitabına yazdığı önsözü bitiren İbrahim Alâ-

19 Mehmet Şemseddin, *Çocukların Gece Eğlencesi*, Konstantiniyye, 1299/1882; Mehmet Kaplan, İnci Enginün, Birol Emil ve Zeynep Kerem (haz.), *Yeni Türk Edebiyatı Antolojisi III*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1994, s. 519

20 Bol resimli olan bu süreli yayımla ülkemizde çizgi romanlara ilk adım atılmış olunur.

21 Bu dergi Selanik’te yayınlanmıştır. İstanbul dışında yayınlanan ilk çocuk dergisidir. Ayrıca ilk kez bu dergide tiyatro metnine rastlanır.

22 Selanik’te yayınlanan bu dergide gizli gizli memleketin durumu eleştirilir. Dergi Türkçülük hareketi için de önemli bir neşriyattır. Çocuklara yönelik süreli yayımlar içinde ilk -belki de son- kez bu dergi ceza almıştır.

23 İnci Enginün, “Çocuk Edebiyatına Toplu Bir Bakış”, *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, s. 395

24 İbrahim Alâaddin Gövsa, *Çocuk Şiirleri*, Matbaa-yı Ebû’z-Ziya, 1911, s. 6-7

25 İbrahim Alâaddin Gövsa, *a.g.e.*, s. 8

addin'in "Anne Sevgisi", "Horoz ile İnci", "Çiftçinin Nasihatı", "Bahar", "Kelebek", "Tilkinin Vaadi" gibi şiirleri bugün de kullanılabilecek güzel örneklerdir.

Çocuk Şiirleri'ni, Ali Ulvi'nin *Çocuklarımıza Neşideler*'i (1912) ve Tevfik Fikret'in *Şermin*'i (1914) izler. Bir öğretmen-şair olan Tevfik Fikret, hece ölçüsü ve sade dille çocuklar için yazdığı şiirlerinde özlediği "yeni insan tipi"ni yetiştirmeyi hedefler. Görev yaptığı Robert Kolej'de eski Türk ve Fransız usullerinden çok farklı yeni bir eğitim metoduyla, Anglo-Sakson eğitim ve öğretim metoduyla karşılaşmıştır. Bu metodun oluşturmak istediği insan, iradeli, kabiliyeti doğrultusunda yönlendirilmiş, hayata faydalı ve pratik şeylere önem veren Amerikalı insan tipidir. Çocuğun teorik bilgide kalmasını doğru bulmayan Fikret, bu bilgilerini uygulamaya aktarmasını ister. Gayesi ilim adamı değil, iş adamı yetiştirmektir. Bu nedenle çocuk soyut bilgiden önce vücudunu ve elini kullanmayı öğrenmelidir. Günlük hayata yönelen bu "yeni insan"ın hayatında mistik duygulara yer yoktur. Onun yerini "hayat bilgisi" alır. *Şermin*'deki şiirlerin çoğuna bu düşünceler hâkimdir.²⁶ Fikret'in bu düşüncelerini gerçekleştirmek amacıyla ciddi bir girişimi de olmuştur. Çocuğun sosyal hayatın içine dâhil olduğu bir eğitim-öğretimin uygulanacağı "Yeni Mektep" adını taşıyan özel bir okul açmak istemiş ve bu konu ile ilgili yoğun faaliyetlerde bulunmuştur.²⁷

Bu dönemde çocuk meselesi üzerinde en geniş olarak duran ve çocuk edebiyatı ile ilgili önemli çalışmalar yapan şahıs Ziya Gökalp'tır. Türkçülük akımının bu en önemli temsilcisi, "Türkleşmek-İslâmlaşmak-Muasırlaşmak" umdesiyle özetlenebilecek bir sistem oluşturmuştur. Gökalp'ın sistemi içinde en önemli sosyal birim ailedir. Sağlıklı ailelerin sağlıklı toplumlar oluşturacağını düşünen Gökalp, aile içinde özellikle çocuğa büyük önem verir. İstanbul'un İngilizler tarafından işgali üzerine tutuklanarak önce Limni, ardından da Malta Adası'nda sürgüne yollanan Gökalp, iki yıllık sürgün dönemi içinde ailesinden ve çok sevdiği üç kızından uzak kalmıştır. Sürgünden onlara gönderdiği mektuplarda bir yandan hasret gidermeye çalışırken diğer yandan uzaktan da olsa ailesini idare eder. Onlara karamsarlığa kapılmamalarını, birbirlerine destek olmalarını tavsiye eder ve kendi çocuklarından hareketle çocuk eğitimi hakkında fikirlerini ifade eder.²⁸ Ona göre çocuk bir şahsiyet olarak yetiştirilmeli ve çocuğa verilecek terbiye mutlaka millî olmalıdır. Ayrıca çocuğun doğru Türkçe

26 Geniş bilgi için bkz. Mehmet Kaplan, *Tevfik Fikret Devir Şahsiyet Eser*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 1987; Şevket Toker, "Tevfik Fikret'in Çocuk Şiirleri", *Türk Dili*, Nisan 2001, sy. 592, s. 409-420; İsmail Akın, "Çocuk Edebiyatında Tevfik Fikret ve Şermin Adlı Eserinin Yeri", Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1995.

27 Geniş bilgi için bkz. Cahit Kavcar, *II. Meşrutiyet Devrinde Edebiyat ve Eğitim (1908-1923)*, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, 1974, s. 57-80.

28 Geniş bilgi için bkz. Alev Sınar, "Sürgündeki İki Baba: Namık Kemal ve Ziya Gökalp", *Türkçülük Araştırmaları Dergisi Prof. Dr. Hakkı Dursun Yıldız Armağanı*, Ankara: TTK Basımevi, 1995, s. 451-454.

konusabilmesi için doğru Türkçeyi iŷitmesi gerektiğini, ses tellerinin en fazla temasta bulunan yetişkinin konuşmasına göre şekilleneceğini, bu yüzden çocukların yarım ya da yanlış telaffuzlarının destek görmemesi gerektiğini ifade eder. Bu mektuplar anne baba ve eğitimcilerin okumaları gereken metinlerdir. Ayrıca bu mektuplardan seçilecek kısa parçalar bugün rahatlıkla çocuk edebiyatında kullanılabilir.²⁹ Ziya Gökalp teorik olarak çocuğa verilecek terbiyeyi belirttiği gibi, bu düşüncelerinin uygulamasını da çocuklar için yazdığı şiirler ve yeni baştan işlediği halk masalları ile yapmıştır. Şiirlerinde ve halk masalları arasından seçip çocuklar için yeniden işlediği masallarda millî ve insanî duyguların çocuğa edebiyat vasıtasıyla aktarılması söz konusudur. Çocuğa özellikle Türklük bilinci telkin eder, aile kavramının önemini ve çalışmayana toplumda yer olmadığını güzel bir Türkçe ile anlatır.³⁰

Bu dönemde çocuklar için şiir kitabı yayınlayan isimlerden biri Ali Ekrem Bolayır, diğeri de Fuat Köprülü’dür. Namık Kemal’in oğlu olan Ali Ekrem, *Çocuk Şiirleri* (1917) ve *Şiir Demeti* (1923), Fuat Köprülü de *Mektep Şiirleri* (1918) ve *Nasrettin Hoca* (1918) adlı kitaplarıyla çocuk edebiyatına katkıda bulunurlar. XX. yüzyılda Türkiye’nin sosyal ilimler alanında yetiştirdiği en büyük ilim adamlarından biri ve ilmî Türk edebiyatı tarihinin kurucusu olan Fuat Köprülü’nün çocuklar için yazmaya zaman ayırması son derece dikkat çekicidir. 1924’te Maarif Vekâleti müsteşarlığı da yapmış olan Fuat Köprülü’nün çocuklar için yaptıkları, yalnızca şiir yazmaktan ibaret değildir. Gelecekte memleketin emanet edileceği çocuklar için ders kitapları da hazırlamış, bu kitaplar Cumhuriyet’in ilk yıllarında ilkokullarımızda Türkçe ders kitabı olarak okutulmuştur.³¹

Herkesin “Osmanlıyım” dediği bir dönemde Türkçülük hareketini “Ben bir Türküm” mısraı ile başlatan Mehmet Emin Yurdakul’un bazı şiirleri hece ölçüsü ve sade dille yazılmış olmalarından dolayı çocuklar için kullanılmış hatta bu şiirler Cumhuriyet’in ilk yıllarında okutulan Türkçe ders kitaplarına girmiştir. Ancak Mehmet Emin’in zaten çocuklar için yazmadığı şiirleri, çocuklara olumlu mesajlar verebilecek nitelikte olsalar da estetik açıdan başarılı değildiler. Dolayısıyla çocuğa edebiyat zevki, dil zevki vermekten uzaktırlar.

Savunduğu dilde sadeleşme ve edebiyatta millileşme gibi iki önemli fikirle Türk diline ve Türk edebiyatına büyük hizmeti dokunan Ömer Seyfettin, genç yaşta ölmesine rağmen geride çok sayıda hikâye bırakmıştır. O, fikirlerinin uygulama alanı olarak gördüğü bu hikâyelerinden hiçbirini çocuk için yazmamış-

29 Bkz. Fevziye Abdullah Tansel (haz.), *Limni ve Malta Mektupları*, Ankara: TTK Yayınları, 1989.

30 Geniş bilgi için bkz. İnci Enginün, “Ziya Gökalp ve Aile” ve “Ziya Gökalp ve Çocuk”, a.mlf., *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, s. 436-444 ve 426-435.

31 Geniş bilgi için bkz. Alev Sınar, “İlkokul Okuma Kitapları (1921-1933)”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990.

tır. Ancak hikâyelerinin vakaya dayanması, hareket unsurunun fazlalığı, anlatımın akıcılığı ve dilin sadeliği çocukların bu hikâyeleri kolaylıkla okumalarını sağlamış ve Ömer Seyfettin'i çocuklar için ayrı baskıları yapılan bir yazar haline getirmiştir. Ömer Seyfettin'in konusunu Türk tarihinden alan "Pembe İncili Kaftan", "Kütük", "Forsa", "Ferman" ya da konusunu yazarın çocukluk anılarından alan "İlk Namaz", "And", "Kaşağı", "Falaka" gibi hikâyeleri elbette çocukların rahatlıkla okuyabilecekleri, gelişim düzeylerine, hayat tecrübelerine uygun metinlerdir. Bu hikâyeler sadece dil zevki vermekle kalmaz aynı zamanda tarih bilinci, devlete bağlılık, sorumluluk duygusu, dostluğun-arkadaşlığın önemi, hayvan sevgisi, din duygusu gibi birçok değer ve davranışı da telkin eder. Ancak Ömer Seyfettin'in her hikâyesi çocuk için uygun değildir. Yazarın hikâyelerinde karşımıza çıkan önemli bir teknik özellik, gerilimi vermedeki ustalığı ve bu gerilim anının hikâye bittikten sonra uzun süre okurun kafasından silinmemesidir. Bu açıdan bakıldığında çocuklar için ne yazık ki hâlâ baskıları yapılan "Beyaz Lale", "Bomba", "Diyet" gibi hikâyeler, çocukluk döneminde okunması uygun olan metinler değildirler. Bu hikâyelerdeki insanların fırınlarda yakılması, gözü dönmüş Bulgar askerinin -namusunu kurtarmak için hayatına son veren- Lale'nin soğumamış bedenine tecavüz etmesi, hamile bir kadının kaldırdığı kapağın altında kocasının kesilmiş başı ile karşılaşması veya Koca Ali'nin diyet olarak kolunu kesmesi gibi sahneler çocuğun hayat tecrübelerinin çok dışındadırlar.

Türkçülük akımının değerlerini heyecanlı bir tonla işleyen ve çok sayıda kitabı bulunan Aka Gündüz'ün de okuyucu kitlesi arasında çocuklar vardır. Özellikle Cumhuriyet'in ilânından sonra hikâye, şiir ve tiyatro türleri ile çocuğa seslenen Aka Gündüz, hem yeni yönetimi, Atatürk ilke ve inkılaplarını benimsetmeye çalışır hem de devrin ihtiyaç duyduğu milli bilince sahip-vatanını seven ve ülkesine hizmete hazır idealist tipleri, çocuğa örnek olarak verir. *Beyaz Kahraman* (1932), *Köy Muallimi* (1932), *Yılmazlar'ın İkiizler* (1932), *Gazi Çocukları İçin* (1933) gibi eserleri çocuklar için yaptığı çalışmalardan bazılarıdır. Yazarın bu metinleri dışında bugün de çocuklara rahatlıkla öğretilebilecek güzel çocuk şiirleri vardır.

Meşrutiyet'in ilânından sonra çocuk tiyatrosu ile ilgili çalışmalar da başlamıştır. Bu tarihe kadar -hatta bundan sonra da- çocuklarımızın tiyatro namına seyrettikleri, Karagöz-kukla ve ortaoyunudur. Karagöz ile Hacivat, Pişekâr ile Kavuklu arasında geçen komik konuşmalar çocukların hoşlarına gitmekle birlikte bu oyunlar o tarihlerde çocuklar için değil yetişkinler, özellikle de erkek seyirciler için sahnelenmiştir. Ve içlerinde çocuklara hiç uygun olmayan konuşma ve sahneler vardır.³² Oysa II. Meşrutiyet'in ilânından sonra tiyatro yolu ile çocuğu eğitmek konusu ciddi bir şekilde ele alınmaya başlanır. Okullarda ti-

32 Günümüzde doğrudan doğruya çocuklar için hazırlanmış güzel Karagöz oyunları vardır.

yatro çalışmaları tertip edilir. Doğrudan doğruya çocuklar için oyunlar yazılır. Bu oyunlar, dönemin çeşitli çocuk dergilerinde yayınlanır. 1915 tarihinde çocuk tiyatrosu ile ilgili bir yönetmelik hazırlanır. “Mektep Temsillerinin Usûl-i Tedrisi” adlı bu yönetmelik, o zamanki adıyla ibtidaî mekteplerdeki, yani ilkokullardaki tiyatro çalışmalarının nasıl yapılması gerektiği ile ilgili bir düzenlemedir. Tiyatro, ilkokullarda bir ders olarak kabul edilir. Maarif-i Umûmiye Nezareti, yani Milli Eğitim Bakanlığı’nın hazırladığı bu yönetmelikle devlet ilk defa tiyatronun eğitim ve öğretimdeki önemini onaylamış olur. Çocuk tiyatrosunda asıl gelişme Cumhuriyet’in ilânından sonradır. Türkiye’de çocuk tiyatrosunun nasıl olması gerektiği konusuna “ilk kez açıklık getiren, 1935 yılında yayımlanan ‘Çocuk Tiyatrosu’ başlıklı yazısı ile Muhsin Ertuğrul olmuştur”.³³ Muhsin Ertuğrul, 1935-1936 sezonunda İstanbul Şehir Tiyatrosu kapsamında bir çocuk tiyatrosunun kurulmasına da öncülük eder. M. Kemal Küçük’ün kaleme aldığı *Çocuklara İlk Tiyatro Dersi* adlı oyun, sahnelenen ilk çocuk oyunudur. “Seçilen oyunun adından da anlaşılacağı gibi, çocuk tiyatrosu çalışmaları belli bir görüşe dayandırılmış, küçük seyircilere, yaşamlarında ilk kez tiyatroya gelecek olan çocuklara, tiyatronun ne olduğu, tiyatrodaki davranılması gerektiğini açıklayan ve öğreten bir oyunla işe başlanmıştır.”³⁴ Özellikle 1960’tan sonra ülkemizde çocuklar için tiyatro yazma ve sahneleme gelişme gösterir.

Cumhuriyet idaresi altında kurulan yeni hükümetin önem verdiği konuların başında çocuk meselesi gelmektedir. Bir toplumun devamı için her açıdan sağlıklı çocukların yetiştirilmesi gerektiğini bilen yeni idare, bilinçli bir çocuk politikası izlemeye başlar. Çocuğun fizikî ihtiyaçları kadar ruhi ihtiyaçlarının da önemi fark edilmiştir. Çocuğa verilen bu büyük değer en bariz göstergesi 23 Nisan tarihinin, Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı olarak kabul edilmesidir. 23 Nisan 1924 tarihinde yayınlanan *Hakimiyet-i Milliye* gazetesinde “Bugün yavruların rozet bayramıdır” cümlesiyle ilk defa bayram olduğu vurgulanan bu gün, Çocuk Esirgeme Kurumu’na, o zamanki adı olan Himaye-i Etfal Cemiyeti’ne yardım kampanyası şeklinde başlamış, 1929’dan itibaren de Nisan ayının 23’ünü içine alan hafta çocuk haftası olarak kabul edilmiştir. Böylelikle Türkiye Cumhuriyeti, çocuğuna bayram armağan eden ilk devlet olma özelliğine sahip olmuştur.³⁵

Cumhuriyet’in ilânından sonra çocuk edebiyatına giren eserlerin sayısında büyük artış görülür. Özellikle millî bilinç ve tarih sevgisi aşılacak üzere birçok eser yazılır. Bu yazarlar içinde çocukların da okudukları isim Abdullah Ziya Kozanoğlu’dur. Onun özellikle *Kızıltuğ* (1923) adlı romanı hareket unsurunun fazlalığından dolayı macera çağındaki çocukların beğenisini kazanmıştır.

33 Tekin Özertem, *Türkiye’de Çocuk Tiyatrosu*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1979, s. 42.

34 A.g.e., s. 49.

35 Geniş bilgi için bkz. İffet Aslan, “Dünyanın İlk Çocuk Bayramı 23 Nisan ve Uluslararası Çocuk Yılı”, *Belleten*, Temmuz 1982, sy. 183, s. 567-593

Doğrudan doğruya çocuklar için olmamakla birlikte Halide Edib Adivar, Yakup Kadri Karaosmanoğlu gibi yazarların Kurtuluş Savaşı günlerini anlattıkları bazı eserleri ile Reşat Nuri Güntekin'in bazı roman ve hikâyeleri de çocuklar tarafından beğenilirler. Bu yazarlardan çocukları “tazelenen baharlar”, öğretmenleri de “hayat ortağı” olarak nitelendiren Halide Edib, öğretmen ve müfettiş olarak eğitim camiasının içinde yer almış, önerileri ile eğitim sistemimize büyük hizmetleri dokunmuş bir aydındır. Öğretmenliği bir çeşit askerlik hizmeti sayan yazar, eğitilmiş olan her insanın bildiklerini bir başkasına öğretmesi gerektiğine inanır. Bir anne duyarlılığı ile çocuğa yaklaşan Halide Edib'in eserlerinde “çocuğun, kadının ve toplumun eğitilmesi temel mesele olarak ortaya çıkar”.³⁶ Halide Edib'in eğitim hakkındaki düşüncelerini dile getirdiği en kapsamlı çalışması *Talim ve Terbiye*'dir. Bu kitap Herman Harrell Horne isimli Amerikalı pedagogun eğitimle ilgili bir kitabının (*Psychological Principles of Education*) tercümesidir. Halide Edib Horne'un kitabını harfiyen tercüme etmemiş, kitaptaki bilgileri Türkiye'nin ihtiyaçları doğrultusunda yeniden değerlendirmiş, eğitim hakkında kendi düşüncelerini ilâve etmiş ve bu suretle öğretmenlere yol göstermek istemiştir. Ziya Gökalp gibi Halide Edib de çocuğun köklerine bağlı ve bir şahsiyet olarak yetiştirilmesini arzu eder. Okulda çocuğun hayal gücünü harekete geçirecek bir eğitim verilmesi gerektiğini savunur:

Bu noktaya gelince bütün muallimlere ihtar etmeliyiz ki talim ve terbiye-i hâzırânın en büyük esası, çocukların hiçbir melekesini tahdid ve tazyik etmemek ve çocukların şahsiyetini izhar ettirmektir. Bir ticaret mektebi muallimi nasıl bazı şeylerin kıymet-i maliyesini öğrenmeye mecbur ise bir muallim de çocukların muhayyilelerinin kıymetini öğrenmelidir. Çünkü bu muhayyilelerin istikbalde bizi yükseltecek kanatlar olması muhtemeldir.³⁷

Halide Edib'in *Dağa Çıkan Kurt* (1922) ile Yakup Kadri'nin *Milli Savaş Hikâyeleri* (1947) isimli kitaplarında yer alan “Bayrağımızın Altında”, “Dua Tepe”, “Tanıdığım Çocuklardan”, “Kabakçekerdekçi”, “Güvercin Avı”, “Ceviz” gibi hikâyeler hem bu büyük yazarları tanıtmak, hem dil zevki vermek hem de millî bilinç ve insan sevgisi aşlamak için bugün de rahatlıkla kullanılacak metinlerdir.

Reşat Nuri, eserlerinde çocuğa en fazla yer veren romancılarımızdandır. O, “öğretmen olmasından gelen bir tecrübe ve dikkatle çocuğu sadece kendi çağı ve dünyası içinde bir varlık olarak değil, bir yığın psikolojik ve sosyal problemi bulunan bir vâkıa olarak” ele almıştır.³⁸ Reşat Nuri'yi Türk okuyucusuna

36 İnci Enginün, “Halide Edib Adivar'ın Eserlerinde Çocuklar”, *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, s. 416

37 Halide Edib Adivar, *Talim ve Terbiye*, Tanin Matbaası, 1327/ 1911, s. 114

38 Birol Emil, “Reşat Nuri Güntekin'in Romanlarında Çocuk Problemi”, *Türk Kültür ve Edebiyatından Şahsiyetler*, Ankara: Akçağ Yayınları , 1997, s. 301-302.

tanıtın ve yazarın adı geçince ilk anda akla gelen romanı *Çalılıkıuşu* (1922) elbette çocuklar için yazılmamıştır. Ancak belki de ülkemizde ilkokul mezunu olan herkesin ortaklaşa olarak bildiği tek roman budur. Çünkü her dönemde okutulan Türkçe ders kitaplarına mutlaka *Çalılıkıuşu*'ndan bir parça alınmıştır. Bu romanla birlikte yazarın *Acımak* (1928), *Yaprak Dökümü* (1930), *Kızılıcık Dalları* (1932), *Harabelerin Çiçeği* (1953) gibi romanları ilköğretim 7. ve 8. sınıftan itibaren okunabilecek kitaplardır. Bunun yanında Türkçeyi son derece güzel ve akıcı kullanan bu öğretmen yazarımızın *Tanrı Misafiri* (1927) isimli hikâye kitabında da çocukların hoşlarına gidecek metinler vardır. Ayrıca Reşat Nuri doğrudan doğruya çocuklar için tiyatro eserleri de yazmıştır. *Şemsiye Hırsız* (1924), *Ümidin Güneşi* (1924), *Babür Şah'ın Seccadesi* (1931), *Bir Kır Eğlencesi* (1931), *Ümit Mektebinde* (1931), *İstiklâl* (1933), *Vergi Hırsız* (1933) gibi oyunları, ilköğretim okullarında hâlâ oynatılabilecek nitelikte mektep temsilleridir.

1925 yılında M. Zekeriya Sertel *Sevimli Mecmua* adlı bir çocuk dergisi yayınlar. Bu dergi çocuklar için yapılan süreli yayınlar içinde özel bir yere sahiptir. *Sevimli Mecmua* çocuk dergilerinin kalıplaşmış içeriğinde değişiklik yapar. Resimli bilmece-bulmaca, sadece resme dayanan hikâye, biyografi, çocuğun boyayabileceği resim, fotoğraf, karikatür ve ucuz malzemelerle çocuğun kendisinin yapabileceği oyuncakların anlatıldığı yeni köşelere yer verir.

Himaye-i Etfal Cemiyeti, sonraki adıyla Çocuk Esirgeme Kurumu da hem büyükler hem de çocuklar için dergiler yayınlamıştır. Bu dergiler içinde okuyucu kitlesi çocuk eğitimiyle uğraşanlar ve çocuklar olan en önemli ve tesirli dergi *Gürbüz Türk Çocuğu*'dur. 1926 ile 1935 yılları arasında yayın hayatında yer alan *Gürbüz Türk Çocuğu* 1931'e kadar çocuklar için masallar, hikâyeler, tefrikalar, şiirler, fabllar ve eğlendirici sayfalar yayınlar, bilinçli bir Türk vatandaşı yetiştirmeyi hedefler. Ülkemizde çıkan en önemli çocuk dergisi ise *Doğan Kardeş*'tir. 1945-1978 arasında yayınlanan *Doğan Kardeş* en uzun süreli ve kaliteli çocuk dergisidir ve nesilleri eğitmiştir. Vedat Nedim Tör'ün yönettiği dergi çocuklara edebî zevk vermenin yanı sıra sanat alanında yetenekli çocukları keşfetmiş olmasıyla da önemlidir. Dünya çapında tanınmış müzisyenlerimiz İdil Biret ve Suna Kan'ı çocukken keşfeden bu dergidir.³⁹ 1970'lerde *Doğan Kardeş*'in içeriği değişir, çizgili romana dönüşür. Bu derginin bıraktığı boşluğu 1977'de Ülkü Tamer'in yönetiminde yayınlanan *Milliyet Çocuk* doldurur. *Milliyet Çocuk Dergisi*, 1990 yılına kadar yayınlanmaya devam etmiştir.

Bunların dışında ücretli veya ücretsiz (çeşitli bankaların çıkardığı veya gazetelerin hediye olarak verdiği) çok sayıda çocuk dergisi yayınlanmış veya yayınlanmaya devam etmektedir: *Kumbara Çocuk*, *Başak Çocuk*, *Pamuk Çocuk*,

39 Her iki sanatçı da çocukken müzik eğitimi almak üzere devlet tarafından Paris'e gönderilmişlerdir.

Uçan Balon, Şeker Çocuk, Çekirge, Emlâk Çocuk, Vakıf Çocuk, Gül Çocuk, Can Kardeş, Diyanet Çocuk Dergisi, Bando, Türkiye Çocuk, Kırmızı Fare, Elma Şekeri, Tercüman Çocuk, Hürriyet Çocuk, Mavikuş, Zaman Çocuk...

Mahmut Yesari'nin "yurdumun çocuklarına" ithafıyla yayınladığı *Bağrıyanık Ömer* (1930) ilk çocuk romanlarından. Romanda boşanan anne ve babası başkalarıyla evlenerek yeni düzen kurmuş olan Ömer adlı çocuğun içler acısı hikâyesi anlatılır. Anne de, baba da onunla doğru dürüst ilgilenmeyince Ömer çareyi intiharda bulur. Dili anlaşılır olsa da içerik açısından çocukları zedeleyip kafalarını karıştırabilecek olan bu kitap çocukluk çağında okunması sakınca yaratacak niteliktedir.

1933 yılında, Cumhuriyet'in ilânının 10. yılı münasebetiyle birçok çocuk romanı yayınlanır. Bunlar arasında en önemlileri Muallim Cemal'in *Küçük Durmuş* ile Nimet Rakım Çalapala'nın *87 Oğuz* adlı romanlarıdır. Yazarın "mektepliler romanı" olarak takdim ettiği *Küçük Durmuş*'ta merhamet temi işlenmiştir. Dilinin ağırlığı dolayısıyla bugünün çocuklarına hitap eden bir eser değildir. *87 Oğuz*'un kapağında "millî çocuk romanı" ifadesi yer almaktadır. Önceki romandaki acı duygusunun aksine bu romana neşe hâkimdir. Okuldaki arkadaş ilişkileri işlenir. İskender Fahrettin Sertelli 1936'da *Tahtları Deviren Çocuk*'u yayınlar. Kitabın kapağında "çocuk ve halk romanı" ifadesi dikkat çekicidir. Yazar "eserini çocuklar için meydana getirdiğini belirtmek istemiş ama çocukla halkı bir çizgide görmüştür".⁴⁰ Tarih bilinci aşlamak için yazılan bu kitap da dili dolayısıyla günümüz çocuklarına hitap etmeyecektir. Bu kitapla aynı yıl yayınlanan bir başka önemli çocuk kitabı *Köprüaltı Çocukları*'dır. Huriye Önez'in kitabı, dönemin çocukları arasında çok ilgi görmüştür. Bu eserde de merhamet duygusu hâkimdir.

Çocuk edebiyatında ilk ciddi adımların atıldığı bu dönemde çocuk için şiir yazarlar da şunlardır: M. Faruk Gürtunca, *Çocuklara Şiir Kitabı* (1928), *Anadolu* (1939); Faruk Nafiz Çamlıbel, *Akıncı Türküleri* (1938); Yusuf Ziya Ortaç, *Kuş Cıvıltıları* (1938); Hasan Âli Yücel, *Sizin İçin* (1938); Mehmet Necati Öngay, *Çocuk Şiirleri* (1942), *Çocuklara Sevgi Şiirleri* (1945), *Sevgi Bahçesi* (1963); Hıfzı Tevfik Gönensay, *Oğuz Destanı* (1948); Halide Nusret Zorlutuna, *Yurdumun Dört Bucağı* (1950); Mümtaz Zeki Taşkın, *Çocuklarımıza Resimli Şiirler* (1959), *Çitlembik Kız* (1975), *Çocuklara Kahramanlık Hikâyeleri* (1978) ve *Uykucu Mahmut* (1979); Fazıl Hüsnü Dağlarca, *Açıl Susam Açıl* (1967), *Kuş Ayak* (1971), *Arkaüstü* (1974), *Yeryüzü Çocukları* (1974), *Yanık Çocuklar Koçaklaması* (1976), *Balina ile Mandalina* (1977), *Yaramaz Sözcükler* (1979), *Göz Masalı* (1979), *Şeker Yiyen Resimler* (1980), *Yazıları Seven Ayı* (1980), *Cinoğlan* (1981), *Hin ile Hincik* (1981), *Güneş Doğduran* (1981), *Kaçan Ayılar Ülkesinde* (1982).

⁴⁰ Enver Naci Gökşen, *Örnekleriyle Çocuk Edebiyatımız*, s. 121.

Roman ve şiir tecrübelerinin yanı sıra çocuklar için biyografiler de kaleme alınır. Çocuklar için yayınlanan ilk biyografi kitapları içinde iki tanesi önemlidir: Rakım Çalalapa’nın *Mustafa Atatürk’ün Romanı* (1944) ve Falih Rıfkı Atay’ın *Babanız Atatürk* (1955). “Türk çocuğunun altın kitabı” olarak takdim edilen *Mustafa Atatürk’ün Romanı* resimlidir.

Ziya Gökalp’ın açtığı yolu izleyerek Cumhuriyet döneminde halk masallarını çocuklar için yeniden işleyen isimler Eflatun Cem Güney, Naki Tezel, Oğuz Tansel ve Erdoğan Tokmakçıoğlu’dur. Eflatun Cem Güney *Açıl Sofram Açıl* adlı masal kitabıyla 1956’da, *Dede Korkut* kitabıyla da 1960’da Uluslararası Çocuk Kitapları Birliği’nin verdiği Hans Christian Andersen ödülünü almıştır. Eflatun Cem Güney’in diğer masal kitapları da şunlardır: *Dertli Kaval* (1941), *En Güzel Türk Masalları* (1948), *Bir Varmış Bir Yokmuş* (1956), *Nasreddin Hoca* (1957), *Evvel Zaman İçinde* (1957), *Gökten Üç Elma Düştü* (1960), *Az Gittik Uz Gittik* (1961). Oğuz Tansel de *Allı ile Fırfırı* (1976) adlı çalışmasıyla 1977’de TDK Çocuk Yazını Ödülü kazanmıştır.

Çocuk edebiyatımızda asıl hamle Kemalettin Tuğcu’dan gelir. Kemalettin Tuğcu okuyucu kitlesi olarak sadece çocukları seçmiş bir yazardır. 1935’ten itibaren çocuklar için yazmaya başlayan Kemalettin Tuğcu ayaklarından özür olduğu için okul eğitimi alamamış, kendi kendisini yetiştirmiştir. Onun kitaplarında hayatın hırpaladığı ancak iradeli, azimli, zorluklardan asla yılmayan, mücadeleci, akıllı, cesur kimsesiz ve fakir çocuklar karşımıza çıkar. Bu örnek çocuk tipleriyle çocuğa umudu, yoksula el uzatmayı, hayatın mücadele demek olduğunu ve azimle her zorluğun üstesinden gelinebileceğini anlatmıştır. Zaman zaman çocukların duygularını istismar ettiği gerekçesiyle çok eleştirilen Kemalettin Tuğcu, aslında nesillere merhametli ve hoşgörülü olmayı aşılama-ya çalışarak öncelikle edebiyatın asıl amacı olan duygu eğitimini vermiştir. Bunun yanında bu eserlerin yazıldığı tarihlerde memleketin en fazla ihtiyaç duyduğu öğretmenlik, doktorluk, mühendislik gibi meslek dallarını tanıtmak suretiyle çocukları yönlendirmiştir.⁴¹ *Sokak Çocuğu* (1955), *Ahretlik* (1958), *Yetim Malı* (1959), *Ayşecik* (1960), *Kimsesiz Çocuklar* (1963), *Anasının Kuzusu* (1964), *Serseri Çocuklar* (1968), *Köyden Gelen Yabancı* (1969), *Balıkçı Güzeli* (1970), *Üvey Baba* (1971), *Köyünü Unutan Adam* (1972), *Yılanlı Bağ* (1975), *Yetim Ali* (1976), *Annesizler* (1977), *Zavallı Çocuk* (1982), *Aferin Yaşar* (1983), *Bir Ocak Söndü* (1987), *Ana Hakkı* (1991) yazdığı çok sayıdaki çocuk romanlarından bazılarıdır. Çocuk edebiyatına roman türüyle yaptığı hizmetlerden ötürü yazara Türkiye Yazarlar Birliği Tarafından 1989 Çocuk Edebiyatı Ödülü verilmiştir.

Cumhuriyet döneminde çocuk edebiyatına roman türüyle katkıda bulunan bir başka isim Mehmet Seyda’dır. Yazar, *Bir Gün Büyüyeceksin* (1956) adlı roma-

41 Geniş bilgi için bkz. İnci Enginün, “Kemalettin Tuğcu”, a.mlf., *Bir Sığınak Olarak Kitap ve Edebiyat*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 2001, s. 214-221.

nı ile Doğan Kardeş çocuk romanı ödülünü kazanmıştır. Yazarın *Çikolata* (1967) ve *Düşleme Oyunu* (1979) adlı kitapları çocuğun çevresini tanımasını sağlamak amacıyla hazırlanmış neşeli romanlardır.

1935 yılında yazmaya başlayan ve hayatının son kırk yılında kalemını tamamen çocuklar için kullanan Cahit Uçuk'un da Türk çocuk edebiyatında önemli bir yeri vardır. 8-16 yaşları arasındaki çocuklar için roman, hikâye, masal ve tiyatro türlerinde eserler yazmıştır. Eserlerindeki hareket, macera, heyecan ve gizem çocukları adeta büyülerken onlara sevgiyi, saygılı-dürüst insan olmayı, çalışmayı, eğitilmiş bir birey olmanın önemini ve yaşamın paylaşma demek olduğunu, sorunların kaba kuvvetle değil ancak kanun yoluyla halledileceğini, vatanın ve milletin anlamını öğretir. Çocuk ile aile arasındaki ilişkiyi ele alır, ailenin insan hayatındaki değerini, aile bireyleri arasındaki sevgi ve saygı bağının önemini vurgular.⁴² İngilizce, Japonca gibi çeşitli dillere çevrilen *Türk İkipleri* (1937) adlı romanı 1958'te Uluslararası Çocuk Kitapları Birliği Hans Christian Andersen Yarışması Şeref Ödülü kazanmıştır. Romanda birbirlerine sevgi ve saygı bağı ile bağlı örnek bir aile ve bu ailenin olumlu örnek olarak sunulan iki çocuğu vardır. Çalışmak, işbirliği, dürüstlük, sadakat, dostluk gibi olumlu değerler telkin edilirken Atatürk'ün kurduğu cumhuriyetin Türk insanına sağladığı imkânlar anlatılmaktadır. Cahit Uçuk'un çocuklar için çok sayıda yazdığı eserlerinden bazıları şunlardır: *Sihirli Bilezik* (piyes, 1943), *Kırmızı Mantarlar* (hikâye kitabı, 1943), *Ateş Gözlü Dev* (masal, 1945), *Gök Korsan* (piyes, 1946), *Türk Çocuk Masalları* (masal, 1946), *Gümüş Kanat* (roman, 1962), *Mavi Ok* (roman, 1968), *Doğanın Armağanı* (roman, 1980), *Alın Teri* (roman, 1981), *Unutulmaz Gezi* (hikâye kitabı, 1993), *Ormanın Küçük Meleği* (hikâye kitabı, 1995), *Esrarengiz Yalı* (roman, 1996), *Eve Doğan Güneş* (roman, 1996), *Düğüm Düğüm Üstüne* (roman, 1997), *Mavi Derinliklerdeki Sır* (roman, 1998), *Kim Bu Kız* (roman, 1999), *Sihirli Rüzgâr Çanı* (roman, 1999), *Gizemli Koltuk* (roman, 2000), *Sırrını Vermeyen Tabak* (roman, 2000).

Cahit Uçuk gibi çocuğun dünyasını yakalayabilmiş ve hedef kitle olarak çocuğu seçmiş bir diğer önemli yazar da Gülten Dayıoğlu'dur. Çocuk edebiyatı alanında birçok ödül kazanan yazar, sevginin yüceltildiği bir dünya görüşüne sahiptir ve sevginin kendini pek fazla hissettirmediği bir dünyada çocuklara sevme çağrısında bulunur. Roman-hikâye ve gezi türleri içinde hareketin ön planda olduğu serüven dolu bir kurgu ile çocuğa ve gence olumlu değer ve davranışları kuru bir nasihat şeklinde değil, hayatın içinden seçtiği canlı örneklerle verir. Onun eserlerini okuyanlar; verilmek istenilen mesajları, kendi duygu ve düşünce süzgeçlerinden geçirdikten sonra kabullenme ihtiyacı hisseder ve bu eserler vasıtasıyla henüz başında oldukları hayat hakkında tecrübe kazanma imkânı bulurlar. Bu eserlerde ortak olarak aile hayatı ve aile içinde çocuğun

42 Geniş bilgi için bkz. Abide Doğan, *Cahit Uçuk: Hayatı-Sanatı-Eserleri*, İstanbul: MEB Yayınları, 1999, s. 285-414.

durumu, sosyal hayat, eğitim-öğretim, millî değer yargıları, bilimin insanlığa hizmet için kullanılması, dil-din-ırk ayrımı gözetmeksizin insana insan olduğu için değer verme gibi meseleler işlenir.⁴³ Gülten Dayıoğlu’nun çocuklar ve gençler için kaleme aldığı bazı eserler şunlardır: *Fadiş* (1971), *Dört Kardeştiler* (1971), *Suna’nın Serçeleri* (1974), *Yurdumu Özledim* (1977), *Ben Büyüyünce* (1979), *Dünya Çocukların Olsa* (1981), *Akıllı Pireler* (1982), *Işın Çağı İnsanları* (1987), *Parbat Dağının Esrarı* (1989), *Yeşil Kiraz I* (1992), *Kangurular Ülkesi Avustralya’ya Yolculuk* (1994), *Mısır’a Yolculuk* (1994), *Meksika’ya Yolculuk* (1995), *Yeşil Kiraz II* (1995), *Sekizinci Renk* (1998), *Mo’nun Gizemi* (1999), *Hindistan’a Yolculuk ve Nepal Gezisi* (2000), *Kıyamet Çiçekleri* (2002).

Tanzimat döneminden itibaren önem kazanmaya başlayan çocuğun eğitimi beraberinde çocuk için kitap yazma gerektiği düşüncesini getirmiştir. Ülkemizde çocuk edebiyatının yüzyılı aşkın bir geçmişi olmakla birlikte bu konuya gereken önemin çok geç verildiği görülmektedir. Çocuk Esirgeme Kurumu’nun Cumhuriyet’in 10. yılı dolayısıyla bastığı çocuk kitapları ve yayınladığı dergiler bu konudaki ilk ciddi teşebbüstür. 1950 yılından itibaren İstanbul’daki okullarda ve çeşitli kütüphanelerde “Çocuk Kitapları Haftası” ve sergiler düzenlemeye başlanır. Türkiye’nin çocuk edebiyatı alanındaki yetersizliği bu sergilerde ortaya çıkar. 1953 yılında öğretmen okullarında ilk defa çocuk edebiyatı ders olarak okutulur. Bu dersin öğretmen adayları için hazırlanan müfredata konulmasını, genel edebiyatın içinde çocuklar için ayrı bir edebiyat olduğu gerçeğinin kabulü olarak değerlendirmek gerekir. 1975’te Devlet Güzel Sanatlar Akademisi tarafından “Güzel Kitaplar Sergisi” düzenlenir. Bu sayede Türkçe çocuk kitaplarına olan ilgi büyük ölçüde canlandırılır. Ancak çocuk edebiyatına asıl önem 1979’dan itibaren verilmeye başlanmıştır. Bu yılın UNESCO Dünya Çocuk Yılı olarak kabul edilmesi sebebiyle ülkemizde çocuk edebiyatı eser, yazar, içerik gibi unsurlar açısından ele alınmaya başlanır. Bu tarihten itibaren çocuk edebiyatına nitelikli yeni eserler kazandırmak ve çocuk için yazarları teşvik etmek amacıyla düzenlenen yarışmaların sayısında büyük bir artış olur. Nitelikli çocuk kitaplarının yazılmasını desteklemek ve çocuk edebiyatının önemini vurgulamak amacıyla Çocuk Esirgeme Kurumu, Doğan Kardeş ve Arkın Kitabevi tarafından başlatılan çocuk edebiyatı yarışmalarına pek çok kurum ve kuruluş da katılmıştır. 1990 yılında Çocuk Vakfı kurulmuş, çocuk edebiyatı alanında son derece ciddi ve önemli hizmetlerde bulunan bu vakıftan sonra benzer amaçlı başka kuruluşlar ortaya çıkmıştır.

Günümüzde çocuk edebiyatını her yönüyle (yazar, eser, tarihçe, nitelik, tür, tesir, mukayese gibi) ele alan kitap, makale, bildiri ve tez düzeyindeki çalışmalar konunun bir milletin istikbali açısından ne büyük önem taşıdığının anlaşıl-dığını göstermektedir.

43 Geniş bilgi için bkz. Alev Sınar, “Çağını Anlatan Bir Çocuk Edebiyatçısı: Gülten Dayıoğlu”, *Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2005/1, sy. 8, s. 35-46.

Çocuk Edebiyatı Ödülleri (Yıllara Göre)⁴⁴**1948**Balı, Lemia, *İlk Arkadaş* ile Çocuk Esirgeme Kurumu Yarışması Ödülü**1956**Güney, Eflatun Cem, *Açıl Sofram Açıl* ile Andersen Payesi Şeref Diploması ve Dünya Çocuk Edebiyatı Sertifikası**1958**Uçuk, Cahit, *Türk İkiizleri* ile Hans Christian Andersen Yarışması Şeref Ödülü**1960**Güney, Eflatun Cem, *Dede Korkut Masalları* ile Andersen Payesi Şeref Diploması ve Dünya Çocuk Edebiyatı Sertifikası**1964**Apaydın, Talip, *Toprağa Basınca* ile Doğan Kardeş Çocuk Romanı Üçüncülük ÖdülüSeyda, Mehmet, *Bir Gün Büyüyeceksin* ile Doğan Kardeş Çocuk Romanı Birincilik Ödülü**1966**Vâ-nû, Vâlâ Nurettin, *Korkusuz Murat* ile Doğan Kardeş Çocuk Romanı Yarışması İkincilik Ödülü (Müzehher Vâ-nû ile)**1972**Alpöge, Atila, *Şevket Usta'nın Arabası Düş Kuruyor* ile Arkın Kitabevi Çocuk Edebiyatı Ödülü (Gülçin Alpöge ile paylaştı)Alpöge, Gülçin, *Şıpşıpla Tıptıp* ile Arkın Kitabevi Çocuk Edebiyatı Ödülü (Atila Alpöge ile paylaştı).

Özgentürk, Işıl, "Güneşe Gidenlerin Türküsü" ve "Önce Selam Ederim" ile Arkın Kitabevi Çocuk Edebiyatı Ödülü

1973Albek, Suzan, *Gece gelenin Ak Unu* ile Arkın Kitabevi Çocuk Edebiyatı Dizisi Birincilik ÖdülüCılga, Abbas, *Han Yaptırma Yarışı* ile Arkın Kitabevi Çocuk Edebiyatı Ödülü

Dağlarca, Fazıl Hüsnü, Arkın Kitabevi Çocuk Edebiyatı Üstün Onur Ödülü

Kaymaz, Rıfki, Arkın Kitabevi Çocuk Edebiyatı Şiir Yarışması Üçüncülük Ödülü

1974Cılga, Abbas, *Küçük Hakan* ile Türk Ticaret Bankası Çocuk Oyunları Yarışması Üçüncülük Ödülü

44 Türkiye'de çocuk edebiyatına ne zamandan itibaren önem verilmeye başlandığına, hangi müesseselerin bu sahaya destek verdiğine, hangi isimlerin öne çıktığına ve çocuk yazarlarımız arasında dünya çapında düzenlenen yarışmalarda taltif edilenlerin de yer aldığına dikkat çekmek için çocuk kitaplarıyla ödül alan isimler sıralanmıştır.

Dayıoğlu, Gülten, *Leylek Karda Kaldı* ile Arkın Kitabevi Çocuk Edebiyatı Yarışması Öykü Ödülü

Dayıoğlu, Gülten *Güzel Hanım* ile Arkın Kitabevi Çocuk Edebiyatı Yarışması Masal Ödülü

Nesin, Aziz, *Pırlatan Bal* ile Arkın Kitabevi Çocuk Edebiyatı Yarışması Ödülü

1975

Yüce, Ali, *Akkız* ile Arkın Kitabevi Çocuk Edebiyatı Yarışması Ödülü

1977

Tansel, Oğuz, *Allı ile Fırfırı* ile TDK Çocuk Yazını Ödülü

1978

Uyaroğlu, İsmail, *Çocuk ve Şiir* ile TDK Çocuk Yazını Ödülü

1979

Akyüz, Hüseyin, "Sevgiyle Anımsamak" Öyküsüyle Kültür Bakanlığı Çocuk Yapıtları Öykü Ödülü

Cılga, Abbas, *Dedemin Öyküleri* ile Kültür Bakanlığı Çocuk Edebiyatı Yarışması Üçüncülük Ödülü

Cılga, Abbas, *İMBÖ* ile Dünya Çocuk Yılı Milliyet Sanat Dergisi Çocuk Oyunları Yarışması Üçüncülük Ödülü

Çolak, Veysel, *Sen Balık mısın?* ile Almanya II. Uluslararası Çocuk Kitapları Fuarı En İyi Çocuk Kitabı İkincilik Ödülü

Dölek, Sulhi, *Yeşil Bayır* ile Kültür Bakanlığı Dünya Çocuk Yılı Yarışması Roman Birincilik Ödülü

Erenus, Bilgesu, *Birbirine Eş Beş Kardeş* ile Milliyet Sanat Dergisi Çocuk Oyunu Yarışması Birincilik Ödülü

Günel, Burhan, *Sevinç Dolu Bir Akşam* ile Kültür Bakanlığı Çocuk Yapıtları Yarışması Birincilik Ödülü

Hepçilingirler, Feyza, *Yanlışlıklar* ile Kültür Bakanlığı Çocuk Oyunları Yarışması Başarı Ödülü

İzgi, Muzaffer, *Uçtu Uçtu Ali Uçtu* ile Uluslararası Masal Birincilik Ödülü

Karahan, Abdullah Neyzar, *Aslan Kurt ve Tilki* ile Spor Toto Dünya Çocuk Yılı Masal Yarışması Birincilik Ödülü

Özgentürk, Işıl, *Hayat Okulu* ile TDK Çocuk Yazını Ödülü

Ural, Yalvaç, *Müzik Satan Çocuklar* ile II. Uluslararası Çocuk Kitapları Fuarı Şiir Birincilik Ödülü

Uyaroğlu, İsmail, *Bir Liranın İki Günü* ile Yunus Nadi Armağanı Yarışması En Güzel Çocuk Romanı Ödülü

Yalçın, Fazlı, *Günışığı Kenti* ile Kültür Bakanlığı Çocuk Yapıtları Yarışması Başarı Ödülü

1980

Budak, Abdülkadir, *Bir Gül Çocuk* ile TDK Çocuk Yazını Ödülü

Dalokay, Vedat, *Kolo* ile TDK Çocuk Yazını Ödülü
 Erdoğan, Fatih, *Pan ve Çiçeği* ile Çocukların Seçtiği Kitap Yarışması Resimli Kitap Dalında Birincilik Ödülü

İzgi, Muzaffer, *Bülbül Düdük* ile Bulgaristan Altın Kirpi Ödülü
 Kaftancıoğlu, Ümit, *Çocuk ve Kent* ile Başkent Üçüncülük Ödülü

1981

Yazgan, Mustafa, Dergi ve kitap çalışmalarıyla Türkiye Yazarlar Birliği Çocuk Edebiyatı Yılın Yazarı Ödülü

Püsküllüoğlu, Ali, *Nasrettin Hoca* ile TDK Çocuk Yazını Ödülü

1982

Birinci, Niyazi, *Can Kardeş Dergisi*'ndeki çalışmalarıyla TYB Çocuk Edebiyatı Yılın Yazarı Ödülü

Budak, Abdülkadir, *Bir Gül Bu Çocuk* ile TDK Çocuk Yazını Ödülü

1983

Şirin, Mustafa Ruhi, *Masal Mektuplar* ile TYB Yılın Çocuk Kitabı Ödülü; Kayseri Sanatçılar Derneği Çocuk Edebiyatı Ödülü

1984

Arıt, Fikret, *Özgürlüğe Doğru* ile Sıtkı Dost Çocuk Edebiyatı İkincilik Ödülü

Dayıoğlu, Gülten, *Dünya Çocukların Olsa* ile Alman Yayıncılar Birliği tarafından "gençliğe yarın umudu veren" dünyaca ünlü üç yüz çocuk kitabı arasına girdi

Zarifioğlu, Cahit, *Yürek Dede ile Padişah* ile TYB Çocuk Edebiyatı Yılın Yazarı Ödülü.

Özkan, Hakkı, *Her Çocuğun Kanadı Vardır* ile Sıtkı Dost Çocuk Edebiyatı Birincilik Ödülü

1985

Efe, Ahmet, TYB Çocuk Edebiyatı Yılın Yazarı Ödülü

Hepçilingirler, Feyza, *Uçtu Uçtu Pelin Uçtu* ile Sıtkı Dost Çocuk Romanı Yarışması Üçüncülük Ödülü

1986

Hepçilingirler, Feyza, *Uçtu Uçtu Pelin Uçtu* ile Sıtkı Dost Çocuk Romanı Yarışması Üçüncülük Ödülü

Özkan, Hakkı, *Bir Çiçek Bin Çiçek* ile Sıtkı Dost Çocuk Oyunu Ödülü

Özkan, Hakkı, *Her Çocuğun Kanadı Vardır* ile Sıtkı Dost Çocuk Romanı Yarışması Birincilik Ödülü

Ural, Serpil, 5. NOMA Uluslararası Çocuk Kitabı Resimleme Yarışması (Japonya) Teşvik Ödülü

Ural, Yalvaç, Türk ve dünya çocuk edebiyatına katlılarından dolayı Uluslararası "Polonya Gülümseme Nişanı" ve "Polonya Çocukları Şövalyelik Unvanı"

1987

- Ateş, Kemal, *Yitik Kuzular* ile Sıtkı Dost Çocuk Edebiyatı Yarışması Mansiyon Ödülü
- Dayıoğlu, Gülten, *Kaf Dağının Ardına Yolculuk* ile Kültür ve Turizm Bakanlığı Çocuk Edebiyatı Ödülü
- Dayıoğlu, Gülten, *Parbat Dağının Esrarı* ile Kültür ve Turizm Bakanlığı Çocuk Edebiyatı Ödülü
- Gündüz, Üzeyir, *Tek Kanatlı Güvercin* ile Kültür Bakanlığı Çocuk Edebiyatı Ödülü
- Öztürk, Hüseyin Emin, *Yaralı Keklik* ile Kültür Bakanlığı Çocuk Edebiyatı İkincilik Ödülü
- Zengin, Mevlana İdris, *Kuş Renkli Çocukluğum* ile Gökyüzü Yayınları Çocuklar İçin Şiir Ödülü

1988

- Budak, Abdülkadir, *Kuşların Alfabesi* ile Sıtkı Dost Çocuk Edebiyatı Ödülü
- Dayıoğlu, Gülten, TRT 10. Uluslararası 23 Nisan Çocuk Şenliği Onur Ödülü
- Göknil, Can, *Kurtçuğun Hayvan Bilmeceleri* ile Hollanda Çocuk ve Gençlik Kurulu Ödülü
- Göknil, Can, *Küçük Olmak* ile A.P.P.L.E. Yarışması Beşincilik Ödülü (İsviçre)
- Öztürk, Hüseyin Emin, *Gül Ağacı* ve *Çiğdem Çiçekleri* ile TYB Çocuk Edebiyatı Yılın Yazarı Ödülü

1989

- Cılga, Abbas, *Eflatun Işık* ile Sıtkı Dost Çocuk Edebiyatı Yarışması Üçüncülük Ödülü
- Göknil, Can, Dünya Çocuk Günü Vakfı Altın Balon Ödülü (Washington)
- Dayıoğlu, Gülten, *Parbat Dağının Esrarı* ile İzmir Büyükşehir Belediyesi Çocuk Romanı Ödülü
- Hatipoğlu, Aydın, *Kendini Beğenmiş Kuğu* ile Yayıncılar Birliği Çocuk Edebiyatı Ödülü
- Nesin, Aziz, Sovyetler Birliği Çocuk Fonu Tolstoy Altın Madalyası
- Tuğcu, Kemalettin, çocuk romanlarıyla TYB Çocuk Edebiyatı Yılın Yazarı Ödülü

1990

- Aksoy, Seza, "Dünya Kendi Ekseni Etrafında Döner", "Mutluluk Ülkesi" ve "Dost Uçurtma" adlı öyküleri ile Sıtkı Dost Çocuk Edebiyatı Mansiyon Ödülü
- Akyüz, Gülsüm, *Kuşlar Kralı Kim Olacak?* ile Sıtkı Dost Çocuk Edebiyatı Mansiyon Ödülü
- Dayıoğlu, Gülten, Çocuk Edebiyatına Yaptığı Hizmetlerden Dolayı Altın Kitap Ödülü
- Erdem, İbrahim, Kırmızı Fare Çocuk Edebiyatı Başarı Ödülü
- Göknil, Can, Çocuk Vakfı Okul Öncesi Edebiyatı Ödülü
- Güler, Mehmet, *Küçük Tanık* ile Sıtkı Dost Çocuk Edebiyatı İkincilik Ödülü

Özyalçın, Adnan, *Keloğlan ile Köse* ile Sıtkı Dost Çocuk Edebiyatı Birincilik Ödülü

Yüksel, Nevzat, TYB Çocuk Edebiyatı Yılın Yazarı Ödülü

1991

Akbaş, Ali, *Kuş Sofrası* ile TYB Çocuk Edebiyatı Yılın Yazarı Ödülü

Dayıoğlu, Gülten, Çocuk Edebiyatına Yaptığı Hizmetlerden Dolayı Çocuk Vakfı Çocuk Edebiyatı Ödülü

1992

Aksoy, Seza, “Büyülü Bahçe” ile Yayımlanmamış Öykü Kitabı Dalında Kırmızı Fare Öykü Ödülü

Akçiçek, Gökhan, *Bulutlar Örtmese Güneşi* ile MEB Çocuk Kitapları Yarışması Şiir Ödülü

Çocuk Vakfı, yıl içindeki yayınları ile TYB Çocuk Edebiyatı Ödülü

Göknil, Can, *Bilmecelerle ABC* ile Belgrad Altın Kalem Bienali Diploması

Güler, Mehmet, *Kesekâğıdı Çocukları* ile Çankaya Belediyesi Çocuk Romanı Ödülü

Odabaşı, Yılmaz, Çankaya Belediyesi ve Damar Dergisi Çocuk Yazını Ödülü

Oral, Ünver, *Karagöz Park Bekçisi* ile Çankaya Belediyesi III. Çocuk ve Gençlik Tiyatro Oyun Metni Yarışması Büyük Ödül; MEB Çocuk Kitapları Yarışması Tiyatro Dalı Üçüncülük Ödülü

Uysal, Ahmet, *Kuş Gölünde Günler* ile Çankaya Belediyesi ve Damar Dergisi Çocuk Kitapları Yarışması Şiir Dalında İkincilik Ödülü; Kırmızı Fare Çocuk Dergisi Öykü Yarışması Başarı Ödülü

Yüce, Ali, MEB Çocuk Hikâyeleri Yarışması İkincilik Ödülü

1993

Nehir Yayınları, “Klasiklerimiz” dizisiyle TYB Çocuk Edebiyatı Ödülü

Şirin, Mustafa Ruhi, *Kuş Ağacı* ile UNESCO Asya Kültür Merkezi Resimli Çocuk Kitapları Ödülü (Nazan Erkman ile)

1994

Yazgan, Bestami, TYB Çocuk Edebiyatı Yılın Yazarı Ödülü

1995

Akçiçek, Gökhan, *Bulutlar Örtmesin Güneşi* ile TYB Çocuk Edebiyatı Ödülü

Arslan, Duygu, *Büyük Olmak İsteyen Küçük Pırçık* ile Irmak Okulları Yapı Merkezi A.Ş. ve Gençlik Kültür ve Hizmet Vakfının düzenlediği Çocuk Edebiyatı Yarışması Çağdaş Masal Kategorisi Birincilik Ödülü

Dayıoğlu, Gülten, Resimli Çocuk Kitapları ile Kültür Bakanlığının Düzenlediği Eflatun Cem Güney Çocuk Kitapları Yarışması Mansiyon Ödülü (Nazan Erkman ile)

Karadeniz, Gülçin, *Unutulan Kardeş* ile Irmak Okulları Yapı Merkezi A.Ş. ve Gençlik Kültür ve Hizmet Vakfının düzenlediği Çocuk Edebiyatı Yarışması Çağdaş Masal Kategorisi Birincilik Ödülü

Soğangöz, Pürnur, *Mavi Top* ile Irmak Okulları Yapı Merkezi A.Ş. ve Gençlik Kültür ve Hizmet Vakfının düzenlediği Çocuk Edebiyatı Yarışması Çocuk Romanı Kategorisi Birincilik Ödülü
Tuğcu, Kemalettin, TÜYAP Kitap Fuarı Çocuk Edebiyatı Ödülü

1996

Akçagüner, Zeliha, *Sevgi Sitesi Çocukları* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Roman Yarışması Üçüncülük Ödülü
Aktürk, Ayşegül, *Bir Mutsuz Kaplumbağa* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Roman Yarışması Mansiyon Ödülü
Atilla, Mehmet, *Bir Bayram Günü* ile Mevlüt Kaplan Çocuk Öyküleri Yarışması Birincilik Ödülü
Duman, Faruk, *Mızıkcı Mızıka* ile Çankaya Belediyesi ve Damar Dergisi Çocuk Öyküsü İkincilik Ödülü
Karakaşlı, Karin, *Ay Denizle Buluşunca* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Roman Yarışması Mansiyon Ödülü
Kaynak, Melike Funda, *Güneşe Açılan Pencere* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Roman Yarışması Mansiyon Ödülü
Kutsal, Nazire, *Yaramaz Kiko* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Roman Yarışması Mansiyon Ödülü
Mavi Kuş Dergisi, TYB Çocuk Edebiyatı Ödülü
Özman, Sibel, *Yiğit Ağabey* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Roman Yarışması Mansiyon Ödülü
Saygınar, Nursel, *Benim Dünyalarım* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Roman Yarışması Mansiyon Ödülü
Tunaboşlu, Mahmut, *Ormandaki Tehlike* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Roman Yarışması İkincilik Ödülü
Tuncel, Mustafa, *Elveda Kumru* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Roman Yarışması Birincilik Ödülü
Yanar, Bülent Haşim, *Kıyanın Güvercinleri* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Roman Yarışması Mansiyon Ödülü

1997

Akçagüner, Zeliha, *Gelin Bebek* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Öykü Yarışması İkincilik Ödülü
Karakuş, Hidayet, çocuk kitaplarıyla TÖMER Altın Kalem Ödülü
Karataş, Dursun, *Rüyalarımızın Sarışın Buğdayı* ile TYB Çocuk Edebiyatı Yılın Yazarı Ödülü
Karıncı, Eray, *Hayvanat Bahçesinde Bir Gün* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Öykü Yarışması Üçüncülük Ödülü
Kaynak, Melike Funda, *Selvi Çıkmazı* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Öykü Yarışması Mansiyon Ödülü
Köseoğlu, Hamdullah, *Saksı ile Çekirdek* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Öykü Yarışması Mansiyon Ödülü

- Kuşoğlu, Sevinç, *Musa'nın Yeni Pabuçları* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Öykü Yarışması Mansiyon Ödülü
- Sertbarut, Miyase, *Salih Dedenin Sihirli Piposu* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Öykü Yarışması Mansiyon Ödülü
- Sivaslıoğlu, Aziz, *Kuşlar Ölmesin* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Öykü Yarışması Mansiyon Ödülü
- Tan, Canan, *Sevgi Yolu* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Öykü Yarışması Mansiyon Ödülü
- Türkyılmaz, Semiha, *Prens Prensesi Seviyor* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Öykü Yarışması Birincilik Ödülü
- Ural, Serpil, Rıfat Ilgaz Gülmece Öykü Yarışması Büyük Ödülü
- Ural, Serpil, Türkiye İş Bankası Çocuk Edebiyatı Büyük Ödülü

1998

- Bassa, Zeynep, *Emir Yaman* ile Kültür Bakanlığı Resimli Çocuk Kitabı Başarı Ödülü
- Güler, Mehmet, *Aydedenin Öpücüğü* ile Nesin Vakfı Çocuk Edebiyatı Ödülü
- Karayel, Perihan, *Sevgisiz Olmaz* ile Mevlüt Kaplan Çocuk Öyküleri Yarışması Mansiyon Ödülü
- Köseoğlu, Hamdullah, *Hoşçakal Çocukluğum* ile Mevlüt Kaplan Çocuk Öyküleri Yarışması Birincilik Ödülü
- Köseoğlu, Hamdullah, *Kar Çiçekleri* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Masal Yarışması İkincilik Ödülü
- Mumcuoğlu, Özlem, *Güneş Öpücükleri* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Masal Yarışması Üçüncülük Ödülü
- Munzur, Sait, *Yeşil Bisiklet* ile Kültür Bakanlığı Resimli Çocuk Kitabı Büyük Ödülü
- Oral, Ünver, Çocuk Vakfı Karagöze Hizmet Ödülü
- Özcan, Pakize, *Gülkız* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Masal Yarışması Mansiyon Ödülü
- Saygınar, Nursel, *Hayvanların Aklı Var mı* ile Mevlüt Kaplan Çocuk Öyküleri Yarışması Üçüncülük Ödülü
- Sertbarut, Miyase, *Çınar Ağacındaki Gizli Geçit* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Masal Yarışması Mansiyon Ödülü
- Tankut, Tülin, *Kınalı ile Koca Çam* ile Kültür Bakanlığı Çocuk Tiyatrosu Başarı Ödülü
- Tekin, Hava, *Yeşil Adanın Çocukları* ile Kültür Bakanlığı Çocuk Romanı Büyük Ödülü
- Türkyılmaz Semiha, *Anam Düştü Beşikten* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Masal Yarışması Birincilik Ödülü
- Ünlü, Savaş, *Armağanların En Güzeli* ile Mevlüt Kaplan Çocuk Öyküleri Yarışması İkincilik Ödülü

Yavaşlı, Aydoğan, *Ben Mustafa Kemal* ile Kültür Bakanlığı Çocuk Romanı Ödülü
Yavuz Altun, Dersu, *Benim Güzel Pabuçlarım* ile Kültür Bakanlığı Çocuk Oyunu Büyük Ödülü

Yılmaz, Mustafa, MEB I.Ulusal Çocuk Şiirleri Yarışması Üçüncülük Ödülü

Zengin, Mevlâna İdris, *Korku Dükkânı* ile TYB Çocuk Edebiyatı Ödülü

1999

Erbil, Meral Babacan, *Nilüfer Diye Bir Kız* ile Bu Yayınevi Gençlik Edebiyatı Roman Yarışması Beşincilik Ödülü

Eşber, Halide, *Yalnızlık* ile Bu Yayınevi Gençlik Edebiyatı Roman Yarışması Üçüncülük Ödülü

Köseoğlu, Hamdullah, *Uzak Yaz* ile Bu Yayınevi Gençlik Edebiyatı Roman Yarışması Birincilik Ödülü

Köseoğlu, Hamdullah, *Kardelen* ile Bu Yayınevi Gençlik Edebiyatı Roman Yarışması Dördüncülük Ödülü

Sertbarut, Miyase, *Gerçekle Büyüme Düşlerle Yürümek* ile Bu Yayınevi Gençlik Edebiyatı Roman Yarışması İkincilik Ödülü

Ural, Yalvaç, *Korkunun Kalbi* ile TYB Çocuk Edebiyatı Ödülü

Yener, Mavisel, *Eviden Kaçan Masal* ile TÖMER Anadili Masal Yarışması Ödülü

2000

Doğan, Yıldırım B., *Kedi Kamburu* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Mizah Öyküleri Yarışması Mansiyon Ödülü

Gündüz, Üzeyir, 2000 yılında yayınladığı çocuk kitaplarıyla TYB Çocuk Edebiyatı Ödülü

Güneş, Ekrem, *Gülen Oğlan* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Mizah Öyküleri Yarışması Mansiyon Ödülü

İçözü, Nur, *Bugün Ne Cadılık Yaptım?* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Mizah Öyküleri Yarışması İkincilik Ödülü

Salık, Fehmi, *Köpek Uzmanı* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Mizah Öyküleri Yarışması Mansiyon Ödülü

Ünlü, Savaş, *Babamın Yaramazlıkları* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Mizah Öyküleri Yarışması Birincilik Ödülü

Yener, Mavisel, *Üşengeç* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Mizah Öyküleri Yarışması Üçüncülük Ödülü

2001

Dayıoğlu, Gülten, Çocuk Edebiyatı ve Sanatçılar Birliği Tarafından Çocuk Edebiyatı Yaşam Boyu Hizmet Ödülü

Erdem Yayınları, çocuk kitaplarıyla TYB Çocuk Edebiyatı Ödülü

Erdoğan, Mehmet, *Burcu'nun Öyküleri* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Roman Yarışması Mansiyon Ödülü

Kaya, Zekeriya, *Kır Çiçeği* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Roman Yarışması Mansiyon Ödülü

Tankut, Tülin, *Gelincik Arkadaş* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Roman Yarışması İkincilik Ödülü

Yener, Mavisel, *Kayıp Seslerin İzinde* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Roman Yarışması Birincilik Ödülü

Yılmaz, Nilay, *Meraklı* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Roman Yarışması Üçüncülük Ödülü

2002

Aksu, Berrin Çoruk, *Minik Kanatlar* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Öykü Yarışması Mansiyon Ödülü

Kaya, Cahit, *Duman* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Öykü Yarışması Mansiyon Ödülü

2003

Avgören, Esra, *Tarihte Olmayan Uygarlık* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Fantastik Roman Yarışması Üçüncülük Ödülü

Barutçuoğlu, Hande, *Sonsuzluk Sirki* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Fantastik Roman Yarışması Birincilik Ödülü

Çekiç Yamaç, Ayşe, *İncili Kavak* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Fantastik Roman Yarışması İkincilik Ödülü

İzgü, Muzaffer, Türkiye Yayıncılar Birliği ve CNR Uluslararası Fuarcılık Tarafından düzenlenen İstanbul Uluslararası Kitap Fuarı kapsamında Çocuk Edebiyatı Ödülü

Temüroğlu, Zeynep, *Evrende Bir Dost* ile Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Fantastik Roman Yarışması Mansiyon Ödülü

Yener, Mavisel, *Mavi Zamanlar* ile Tudem Yayınları ile Çocuk Romanı Yarışması Birincilik Ödülü

2004

Güngör, Aşkın, *Sevgiyi Arayan Kardan Adam* ile TUDEM Kültür Yayınları Masal Yarışması Üçüncülük Ödülü

İbiş, Şule, *Aramızda* ile Bu Yayınevi Gençlik Edebiyatı Roman Yarışması Birincilik Ödülü

Sevim, Ayşe, *Güneşe Yolculuk* ile Türk Yazarlar Birliği Çocuk Edebiyatı Ödülü

Temüroğlu, Zeynep, *Derinlerde Fırtına* ile Bu Yayınevi Gençlik Edebiyatı Roman Yarışması Birincilik Ödülü

Yelmen, Haluk, *İlk Beş* ile Bu Yayınevi Gençlik Edebiyatı Roman Yarışması Üçüncülük Ödülü

Yener, Mavisel, *Mavi Ay* ile Çocuk Edebiyatçıları Birliği Yılın Çocuk Şiiri Kitabı Ödülü (Aytul Akal ile)

Zambak Yayınları, çocuk kitaplarıyla TYB Çocuk Yayıncılığı Ödülü

Bibliyografya⁴⁵**Kitaplar**

- Alangu, Tahir, *Çocuk Kitapları Üstüne*, İstanbul: Doğan Kardeş Matbaacılık Sanayi A.Ş. Basımevi, 1965.
- Alpay, Meral ve Robert Anhegger, *Çocuk Edebiyatı ve Çocuk Kitapları*, İstanbul: Cem Yayınevi, 1975.
- Alpöge, Gülçin, *Çocuk ve Dil*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1991.
- Alpöge, Gülçin, *Günümüz Çocuk Kitaplarında Çocuk İmgesi*, Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi (ÇOKAUM) Yayınları, 1997.
- Alsaç, Üstün, *Türkiye'de Karikatür, Çizgi Roman ve Çizgi Film*, İstanbul, İletişim Yayınları, 1994.
- Ateş, Kemal, *Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Romanları*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2000.
- Baykurt, Fakir, *Çocuk Edebiyatı -Bildirge-*, Ankara: Halkevleri Basımevi, 1977.
- Boratav, Pertev Naili, *Masal*, İstanbul: Gökyüzü Yayınları, 1987.
- Ciravoğlu, Ömer, *Çocuk Edebiyatı*, İstanbul: Esin Yayınları, 1997.
- Çocuk Edebiyatı ve Çocuk Hekimliği'ne Yansıyan Şiddet Sempozyumu* (25-27 Nisan 2002), Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi Basımevi, 2003.
- Çocuk Yayınları Sempozyumu (Bildiriler)*, Ankara: Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, 1987.
- Demiray, Kemal, *Türkçe Çocuk Edebiyatı*, İstanbul: Maarif Basımevi, 1954.
- Demiray, Kemal, *Açıklamalı Çocuk Edebiyatı Antolojisi*, İstanbul: İnkılâp ve Aka Kitabevi, 1977.
- Demirel, Özcan, *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*, İstanbul: MEB Yayınları, 1999.
- Dilidüzgün, Selahattin, *Çağdaş Çocuk Yazını*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1996.
- Dilidüzgün, Selahattin, *İletişim Odaklı Türkçe Derslerinde Çocuk Kitapları*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 2003.
- Gökşen, Enver Naci, *Çocuklar İçin Edebiyat, Fikir ve Sanat Eğitimi, Şiir, Masal, Temsil Üzerine İncelemeler*, İstanbul: Bakış Matbaa ve Kütüphanesi, 1960.
- Gökşen, Enver Naci, *Örnekleriyle Çocuk Edebiyatımız*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1985.
- Gönen, Mübeccel, *Okulöncesi Çocuk Kitaplarının Özellikleri*, Ya-Pa Yayınları, 1986.
- Güleryüz, Hasan, *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı*, İstanbul: Pegem Yayınları, 2002.
- Gülten Dayıoğlu ve Yazını Ulusal Sempozyum Bildiri Metinleri (24-26 Mayıs 2001)*, Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü Yayınları, 2001.
- Gündoğan, Serdar ve Yeter Akbıyık (der), *Çocuklarımıza Okuma Sevgisi Nasıl Kazandırılır?*, Ankara: Yasemin Karakaya Eğitim ve Sağlık Vakfı Yayını, 1999.
- Gürel, Zeki (haz.), *I. Çocuk Edebiyatı Sempozyumu (Bildiriler ve Tartışmalar)*, Ankara: 1995,

45 Bu bibliyografya Türkiye'de çocuk edebiyatı konusunda yapılan çalışmaların tamamını içermektedir. Ancak araştırmacıların hangi yıllarda konuya daha yoğun ilgi gösterdikleri ve çocuk edebiyatını hangi açılardan ele alıp değerlendirdikleri hakkında fikir vermektedir.

- Gürel, Zeki, *Cumhuriyet Devri Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Çocuk Edebiyatçıları Birliği Yayınları, 1998.
- Helimoğlu Yavuz, Muhsine, *Türk Masallarında Çocuk İmgeleri*, Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi (ÇOKAUM) Yayınları, 1997.
- Helimoğlu Yavuz, Muhsine, *Masallar ve Eğitimsel İşlevleri*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2002.
- İpşiroğlu, Nazan (haz.), *Çocuk Kültürü, Edebiyat, Tiyatro, Medya*, İstanbul: Mavibulut Yayınları, 1997.
- Kantarcıoğlu, Selçuk, *Eğitimde Masalın Yeri*, İstanbul: MEB Yayınları, 1991.
- Karakaş, Sekine (haz.), *Türkiye Çocuk Kültürü Bibliyografyası*, Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, 2001.
- Kıbrıslı, İbrahim, *Uygulamalı Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Eylül Yayınları, 2000.
- Kıran, Zeynel, *Yazınsal Okuma Süreçleri*, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2000.
- Kilimci, Ayşe (haz.), *Anadilinde Çocuk Olmak*, İstanbul: Papirüs Yayınları, 1998.
- Kuyumcu, Nihal, *Çocuk Tiyatrosu*, İstanbul: Mitos Boyut Yayınları, 1999.
- Kuyumcu, Nihal ve Luciano Iogna, *Haydi Çocuklar Sahneye*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2001.
- Kuyumcu, Nihal, *Eğitimde Tiyatro*, İstanbul: Papirus Yayınları, 2003.
- Küçük, Hüseyin (ed.), *Aileler ve Eğitimcilere Çocuk Kitapları Rehberi (7-9 ve 9-12 Yaş Grubu)*, İstanbul: Erkam Yayınları, 2003.
- Kür, İsmet, *Türkiye'de Süreli Çocuk Yayınları*, Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 1991.
- Nas, Recep, *Metinlerle İlkokuma-Yazma Öğretimi*, Bursa: Ezgi Kitabevi, 2001.
- Nas, Recep, *Örneklerle Çocuk Edebiyatı*, Bursa: Ezgi Kitabevi, 2002.
- Neydim, Necdet, *Çocuk ve Edebiyat Çocukluğun Kısa Tarihi ve Edebiyatta Çocuk Figürleri*, İstanbul: Bu Yayınevi, 1998.
- Neydim, Necdet, *Çocuk Edebiyatı*, İstanbul: Bu Yayınevi, 2003.
- Neydim, Necdet, *80 Sonrası Paradigma Değişimi Açısından Çeviri Çocuk Edebiyatı*, İstanbul: Bu Yayınevi, 2003.
- Nutku, Özdemir, *Oyun, Çocuk, Tiyatro*, İstanbul: Özgür Yayınları, 1998.
- Oğuzkan, A. Ferhan, *Eğitim Üzerine*, Ankara: Desen Matbaası, 1966.
- Oğuzkan, A. Ferhan, *Yerli ve Yabancı Yazarlardan Örneklerle Çocuk Edebiyatımız*, Ankara: Kadioğlu Matbaası, 1977.
- Okay, Cüneyd, *Osmanlı Çocuk Hayatında Yenileşmeler (1850 -1900)*, İstanbul: Kırkambar Yayınları, 1998.
- Onur, Bekir (haz.), *I. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi Bildirileri*, Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları (ÇOKAUM), 1997.
- Onur, Bekir (haz.), *II. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi Bildirileri*, Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları (ÇOKAUM), 1999.
- Özertem, Tekin, *Türkiye'de Çocuk Tiyatrosu*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1979.
- Özgüç, İzzet (haz.), *Çocuk Yayınları Sempozyumu Bildiriler (11-13 Kasım 1981)*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1987.

- Öztürk, Hüseyin Emin, *Batı Çocuk Klasiklerinde Temel Değerler*, Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1991.
- Sakaoğlu, Saim, *Masal Araştırmaları*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1999.
- Savcıoğlu, Nida Nevra (ed.), *Çocuk ve Edebiyat*, İstanbul: Mas Matbaacılık, 2002.
- Sever, Sedat (haz.), *I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu Sorunlar ve Çözüm Yolları*, Ankara: AÜEBF ve Tömer, Ankara Üniversitesi Basımevi, 2000.
- Sever, Sedat, *Çocuk ve Edebiyat*, Ankara: Kök Yayıncılık, 2003.
- Sümer, Mürsel (haz.), *Antalya’da Dünya Çocuk Kitapları Haftası “9-15 Kasım 1987”*, Antalya: Tekelioğlu İl Halk Kütüphanesi Yayınları, 1987.
- Şirin, Mustafa Ruhi (haz.), *Çocuk Edebiyatı Yıllığı 1987*, İstanbul: Gökyüzü Yayınları, 1987.
- Şirin, Mustafa Ruhi (haz.), *Çocuk Edebiyatı Yıllığı 1988*, İstanbul: Gökyüzü Yayınları, 1988.
- Şirin, Mustafa Ruhi (haz.), *Çocuk Edebiyatı Yıllığı 1989*, İstanbul: Gökyüzü Yayınları, 1989.
- Şirin, Mustafa Ruhi (haz.), *Çocuk Edebiyatı*, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 1994.
- Şirin, Mustafa Ruhi, *Çocuğa Adanmış Yazılar*, İstanbul: İz Yayınları, 1998.
- Şirin, Mustafa Ruhi, *Çocukluğun Kozası*, İstanbul: İz Yayınları, 1998.
- Şener, Sevdâ, *Oyundan Düşünceye*, Ankara: Gündoğan Yayınları, 1993.
- Şimşek, Tacettin, *Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Rengarenk Yayınları, 2002.
- Tuncer, Nilüfer, *Çizgi Roman ve Çocuk*, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 1993.
- Yalçın, Alemdar ve Aytaş Gıyasettin, *Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2002.
- Zengin Nesrin ve Ahmet Yaşar Zengin, *Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Bizim Büro Basımevi, 2002.

Makaleler

- Acaroğlu, M. Türker, “Çocuk Edebiyatı Meselesi”, *Türk Dili*, Ocak 1954, c. III, sy. 28, s. 207-210.
- Acaroğlu, M. Türker, “Çocuklar İçin Süreli Yayınlar”, *Türk Dili*, Eylül 1970, c. XXII, sy. 228, s. 459-462.
- Acaroğlu, M. Türker, “Çocuk Edebiyatımızın Tarihçesi”, *Türk Dili*, Aralık 1970, c. XXIII, nr. 231, s. 242-244.
- Adalı, Oya, “Türk Çocuk Edebiyatı Üzerine Gözlemler”, *Milliyet Sanat Dergisi*, 15 Nisan 1993, sy. 310.
- Adıgüzel, H. Ömer, “Aytül Akal’ın Çocuk Kitaplarına İç ve Dış Yapı Açısından Bakış”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Temmuz 2001, c. XXXII, sy. 1-2, s. 139-144.
- Ağabegüm, Ayla ve Belkıs Kabaklı, “Erol Toy’un Çocuk Kitapları Üzerine Düşünceler”, *Türk Edebiyatı*, Ocak 1983, sy. 111, s. 35-36.
- Akın, Âdem, “Münif Efendi’nin ‘Ehemmiyet-i Terbiye-i Sıbyan’ Adlı Makalesi Hakkında Bir Çalışma”, *Erdem Atatürk Kültür Merkezi Dergisi*, 1989, c. V, sy. 14, s. 517-547.
- Akın, Gülten, “Çocuk Yazını; Sevdalı Bulut; Nazım Hikmet; Forsa’dan Ömer Seyfettin’e Küçük Bir Yolculuk”, *Türk Dili*, Haziran 1976, c. XXXIII, sy. 297, s. 484-486.

- Akın, Gülten, "Aziz Nesin ile Çocuklar", "Kumdan Betona", "Yağmur Gelini", *Türk Dili*, Ekim 1976, sy. 301, s. 533-534.
- Aksakal, Ali, "Okul Kütüphanelerimiz ve Bir Anketin Düşündürdükleri", *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, 1983, c. XXXII, sy. 3, s. 108-115.
- Aksakal, Ali, "Edebiyat Sosyolojisi ve Çocuk Edebiyatı", *Türk Dili*, Ekim 1998, sy. 562, s. 341-343.
- Akyol, Hayati, "Hikâye Haritası Yöntemiyle Metin Öğretimi", *Milli Eğitim Dergisi*, Nisan-Mayıs-Haziran 1999, sy. 142.
- Alpay, Meral, "Türk Çocuk Edebiyatı", *Güney Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 1979/1980, sy. 8-9, s. 167-191.
- Alpay, Meral, "Uluslararası Çocuk Kitapları Fuarı Üzerine Düşünceler", *Nesin Vakfı Edebiyat Yıllığı*, 1980, s. 460-463.
- Alpay, Meral, "İstanbul Uluslararası Çocuk Kitapları Fuarı Üzerine Düşünceler" *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü XXV. Yıl Anı Kitabı 1954-1955, 1979-1980*, Ankara, 1982, s. 1-5.
- Alpay, Meral, "Türk Çocuk Yayınları Geçmişi ve Bugünü", *Nesin Vakfı Edebiyat Yıllığı*, 1983, s. 220-239.
- Alpay, Meral, "Çocuk ve Kütüphanesi: Okulöncesi Dönem", *YA-PA Okulöncesi Eğitim Semineri 1984*, İstanbul: Yapa Yayınları, 1984, s. 43-47.
- Alpay, Meral, "Çocuk Yayınları ve Kütüphanesi", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Seminer Dergisi 2*, 1984, s. 73-100.
- Alpay, Meral, "Okul Öncesi Dönemde Edebiyatın İşlevi", *YA-PA Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri II-III*, İstanbul: Yapa Yayınları, 1985, s. 71-76.
- Alpay, Meral, "Çocuk Ne Zaman Okur?", *YA-PA 4. Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*, İstanbul: Yapa Yayınları, 1986, s. 193-198.
- Alpay, Meral, "Çocuk Kitaplarının Okulöncesi Dönemde Dil Gelişmesine Etkisi ve Okul Döneminde Okul Başarısına Katkısı", *YA-PA 5. Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*, İstanbul: Yapa Yayınları, 1987, s. 48-56.
- Alpay, Meral, "Türkiye'de Çocuklara Yönelik Yayıncılık", *YA-PA 6. Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*, İstanbul: Yapa Yayınları, 1989, s. 77-81.
- Alpay, Meral, "Türkiye'de Okul ve Çocuk Kütüphaneleri", *Türkiye'de ve Almanya Federal Cumhuriyeti'nde Gençlere Yönelik Kütüphane Hizmetleri*, Ankara, Kültür Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, 1989, s. 68-78.
- Alpay, Meral, "Yayın Yaşamı-Kitap ve Kütüphane Hizmeti", *Türkiye'de Çocuğun Durumu*, Ankara: T.C. DPT ve Unicef, 1989, s. 231-241.
- Alpay, Meral-Tarık Dursun Kakinç-Fatih Erdoğan, "Çocuk Edebiyatı, Türkiye'deki Gelişimi ve Çevirisi Üzerine", *Metis Çeviri*, sy. 15, 1991, s. 11-18.
- Alpay, Meral, "Okuma Alışkanlığını Kazandırmada Kitabın Etkisi", *YA-PA 7. Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*, İstanbul: Yapa Yayınları, 1991., s. 46-48.
- Alpay, Meral, "Türkiye'de Çocuk ve Gençlik Yayınları ve Kütüphaneler", *Çocuk ve Çevre: Alman ve Türk Çocuk Kitapları Sergisi Katoloğu*, İstanbul: Alman Kültür Merkezi, 1992, s. 11-12.
- Alpay, Meral, "Prof. Dr. Meral Alpay'ın Türk Çocuk Edebiyatı Üzerine Sorularına Yanıtlar" *Gülten Dayıoğlu 30. Yıl Çocuklarla Soluk Soluğa*, İstanbul: Yapa Yayınları, 1993, s.48-52.

- Alpay, Meral, “Yazarın Zenginleştirdikleri”, *Gülten Dayıoğlu 30. Yıl Çocuklarla Soluk Soluğu*, İstanbul: Yapa Yayınları, 1993, s.13-14.
- Alpöge, Gülçin, “Çağdaş Masal Nedir, Ne Değildir?”, *Dünya Gazetesi Kitap Eki*, sy. 109, 2000.
- Alpöge, Gülçin, “Bir Eğitimci Gözüyle Rowling’in Kitabı Harry Potter”, *Dünya Gazetesi Kitap Eki*, sy. 121, 2001.
- Alpöge, Gülçin, “Çocuk Kitaplarının Dili Nasıl Olmalıdır?”, *Dünya Gazetesi Kitap Eki*, sy. 115, 2001.
- Altınkaynak, Hikmet, “Önemli Dönemleriyle Çocuk Yazını ve Geleceği”, *Türk Dili*, c. XXXVI, sy. 310, Ağustos 1977, s. 163-166.
- And, Metin, “İlköğretimde Tiyatro”, *Tiyatro Araştırmaları Dergisi*, sy. 7, Ankara: 1978.
- Apaydın, Talip, “Çocuk Kitapları Soruşturma”, *Türk Dili*, c. XXXIX, sy. 331, Nisan 1979, s. 303.
- Apaydın, Talip, “Çocuk Yazını”, *Ulusal Kültür*, Nisan 1979, Yıl 1, sy. 4, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, s. 181-184.
- Argunşah, Hülya, “Çocuk Edebiyatı”, *Türk Aile Ansiklopedisi*, Ankara: TC Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, 1991, s. 290-300.
- Aslankara, M. Sadık, “Çocuk Yazını ve ‘Kardelen’”, *Adam Sanat*, sy. 165, Ağustos 1999, s. 36-59.
- Asutay, Hikmet, “Yazın Eğitimi-Çocuk ve Gençlik Yazınının Eğitimdeki İşlevi”, *Tömer Dil Dergisi*, Ankara Üniversitesi, Ağustos 1998, sy. 70.
- Asutay, Hikmet, “Çocuk-Gençlik Yazını ve Okuma Edimindeki İşlevi”, *Tömer Dil Dergisi*, Mart 2000, sy. 89, s. 37-43.
- Asutay, Hikmet, “Yazın Eğitimi-Çocuk ve Gençlik Yazınının Eğitimdeki İşlevi”, *Trakya Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, Haziran 2000, c. I, sy. 1, s. 95-102.
- Asutay, Hikmet, “Okul Romanları ve Hababam Sınıfı”, *Tömer Dil Dergisi*, Ankara Üniversitesi, Şubat 2002, sy. 112.
- Atok, Oğuz Kazım, “Çocuk Yazını Diye Bir Şey Var mı?” *Türk Dili*, Ağustos 1969, c. XX, sy. 215, s. 639-644.
- Aydinç, Mehmet, “Behrengi’yi Okurken”, *Kooperatif Dünyası*, Haziran 1979, c. IX, sy. 99, s. 19-20.
- Ayral, Necdet Mahfi, “Çocuk Tiyatrosu”, *Türk Tiyatrosu*, 1 Kasım 1945, sy. 184.
- Aytaş, Gıyasettin, “Çocuk Edebiyatı Etrafında”, *Cemre Dergisi*, Kasım-Aralık 1999, c. V, sy. 11.
- Aytaş, Gıyasettin, “Çocuk ve Tiyatro”, *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, Mart 2001, c. IX, sy. 1.
- Aytaş, Gıyasettin, “Çocuk Hikâyesi Yazmak”, *Hece Dergisi*, Şubat 2001, sy. 50, s. 74-77.
- Aytaş, Gıyasettin, “Türkçe Ders Kitaplarının Yazımında Metin Seçimi ve Metin Altı Sorularının Hazırlanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Bazı Hususlar”, *Türk Yurdu*, Şubat-Mart 2001, c. XXI, sy. 162-163, s. 56-61.
- Aytaş, Gıyasettin, “Çocuk ve Şiir”, *Hece Dergisi* (Türk Şiiri Özel Sayısı), Mayıs-Haziran-Temmuz 2001, sy. 53-54-55, s. 390-393.
- Baltacıoğlu, İsmail Hakkı, “Çocuk Kitapları”, *Gürbüz Türk Çocuğu*, Birinciteşrin 1934, sy. 95, s. 18-19.

- Baraz, Turhan, "Çocuk Yazını Sorunlarına Yaklaşım", *Türk Dili*, Nisan 1979, c. XXXIX, sy. 331, s. 290-291.
- Baraz, Turhan, "Çocuk Dergilerinde İleti Çözümlemesi", *Eskişehir İletişim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Ekim 1981, sy. 4, s. 365-381.
- Barışta, Hatice Örcün, "Osmanlı İmparatorluk Döneminden Günümüze Ulaşan Resimli Bir Çocuk Kitabı Üzerine", *9. YA-PA Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*, İstanbul: Yapa Yayınları, 1993, s. 377-384.
- Başar, Figen, "Orta Birinci Sınıflara Devam Eden Çocukların Kitap Okuma Alışkanlıklarının İncelenmesi", *Çağdaş Eğitim*, Haziran 1997, c. XXII, sy. 233, s. 35-38.
- Baydoğan, Mehmet, "Yaşar Kemal: Filler Sultanı ile Kırmızı Sakallı Topal Karınca", *Öğretmen Dünyası*, Eylül 1984, c. V, sy. 57, s.26.
- Baykurt, Fakir, "Milli Eğitimimiz ve Kitaplar Üzerine Görüşler", *Hürriyet Gösteri*, Ekim 1985, sy. 59, s. 76-77.
- Berkman, Bülent, "Gülten Dayıoğlu Yazın Yaşamı ve Eserleri Üzerine Bir Konuşma", *Milliyet Sanat Dergisi*, Aralık 1983, sy. 85, s. 30.
- Bingöl, Vasfi, "Çocuk Yazını Seçme Kaynakçası", *Türk Dili*, Nisan 1979, c. XXXIX, sy. 331, s. 308-328.
- Bingöl, Vasfi, "Ömer Seyfettin: Ant ve Seçilmiş Bazı Öyküler", *Öğretmen Dünyası*, Ekim 1984, c. V, sy. 58, s. 32.
- Bor, Nezih Yaşar, "Türkiye'nin İlk ve Tek Çocuk Gazetesi", *Öğretmen Dünyası*, 2000, sy. 249.
- Bulut, Abdülkadir, "İki Çocuk Yapıtı Üstüne, Fazıl Hüsnu Dağlarca: Balina ile Mandalına; Bekir Yıldız: Ölümsüz Kavak", *Türk Dili*, Ağustos 1977, c. XXXVI, sy. 311, s. 157-158.
- Cengiz, Gülsüm, "Yaşamak Benim Ekmeğimdir", Mehmet Başaran'ın Çocuk Kitaplarına Bir Bakış", *Evrensel Kültür*, Şubat 1997, sy. 62, s. 46-48.
- Çalışkan, Âdem, "İslâmi Çocuk Edebiyatı", *19 Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Aralık 2001, sy. 12-13, s. 409-436.
- Çevirme, Hülya, "Şiirsel Halk Edebiyatı Ürünlerinin Çocuğun Dil Eğitimine Katkıları", *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Bahar 2004, c. V, sy. 7.
- Çiçek, Tacim, "Çocuk Yazının Düşündürdükleri", *Öğretmen Dünyası*, Eylül 1999, c. XX, sy. 237, s. 7-10.
- Çiftlikçi, Ramazan, "Orta Öğretimde Türk Dili ve Edebiyatı Örnek Ders Kitabı Nasıl Olmalıdır?", *Divan Dergisi*, Nisan-Mayıs-Haziran 1994, sy. 2.
- Çoban, Mehmet, "Şeriatçı Çocuk Kitaplarının Eğitsel Niteliği", *Öğretmen Dünyası*, Haziran 1998, c. XIX, sy. 222, s.4-14.
- Çokum, Sevinç, "Çocuklar ve Kitaplar", *Türkiye Gazetesi*, 08.08. 1991.
- Dayıoğlu, Gülten, "Çocuklarımıza Sahip Çıkmada 'Çocuk Yazını' Çok Önemli ve Etkin Bir Araçtır", *Milliyet Sanat Dergisi*, Kasım 1981, sy. 36, s. 35-36.
- Dayıoğlu, Gülten, "Ülkemizde Çocuk Yazını", *Sanat ve Toplum*, 11 Aralık 1978, sy. 3, s. 152-155.
- Dayıoğlu, Gülten, "Çocuk Yazını Tutanın Elinde Kaldı", *Gösteri*, Ocak 1982, c. II, sy. 14, s. 55.
- Dayıoğlu, Gülten, "Yayımcılar Çocuk Kitaplarını Anlatıyor", *Hürriyet Gösteri*, Mayıs 1983, c. III, sy. 30, s. 72-74.
- Demiray, Kemal, "Çocuklar ve Yazın", *Türk Dili*, Nisan 1979, c. XXXIX, sy. 331, s. 285-287.

- Demirel, Şener, “Çocuk Edebiyatı ve Divan Şiiri Örneğinde Nabi’nin Hayriyesi”, *Bizim Külliye Dergisi*, 2001, sy. 9.
- Dinçer, Çağlayan Atilla, “Okul Öncesi Dönemde Hikâye Anlatma Teknikleri”, 9. YA-PA Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, İstanbul: Yapa Yayınları, 1993, s. 385-390.
- Doğan, Abide, “Aka Gündüz’ün Çocuklara Yönelik Eserleri ve Çocuk Edebiyatındaki Yeri”, *Türkkbilig*, Mayıs 2001, sy. 2, s. 32-39.
- Duman, Harun, “Çocuk Edebiyatı Yılığ”, *Türk Dili*, Haziran 1987, sy. 426, s. 378-380.
- Duru, Orhan, “Bilim Kurgu ve Çocuk Yazını”, *Türk Dili*, Nisan 1979, c. XXXIX, sy. 331, s. 294-295.
- Egemen, Ferih, “Çocuk Tiyatrosu 9 yaşında”, *Türk Tiyatrosu*, 15 Ekim 1943.
- Egün, Mehmet, “Çocuk ve Şiir”, *Yarın*, Kasım 1982, sy. 15, s. 4-9.
- Enç, Mitat, “Eğitim ve Kitaplık”, *Çağdaş Eğitim*, Mart 1983, c. VIII, sy. 76, s. 12-14.
- Enginün, İnci, “Çocuk Kitapları Yarışması”, *Türk Edebiyatı*, Aralık 1982, sy. 110, s. 26-27.
- Enginün, İnci, “Bir Çocuk Edebiyatçısı: Mehmet Şemsettin”, *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 1991, s. 35-39.
- Enginün, İnci, “Çocuk Edebiyatına Toplu Bir Bakış”, *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 1991, s. 392-399.
- Enginün, İnci, “Edebiyat ve Çocuk Edebiyatı”, *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 1991, s. 387-391.
- Enginün, İnci, “Kemalettin Tuğcu”, *Bir Sığınak Olarak Kitap ve Edebiyat*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 2001, s. 214-221.
- Enginün, İnci, “Masalların Dünyası”, *Araştırmalar ve Belgeler*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 2001, s. 322-330.
- Er, Rahim, “Çocuk Dergileri”, *Türk Edebiyatı*, Ocak 1983, sy. 111, s. 39.
- Erdem, Cemil, “Rüya Ülkesinin Edebiyatı”, *Yağmur*, Ekim-Kasım-Aralık 2003, sy. 21.
- Erdoğan, Fatih, “Alt Tarafı Çocuk Kitabı”, *Cumhuriyet Kitap*, 6 Ekim 1984, sy. 241, s. 9.
- Erdoğan, Fatih, “Çocuk Kitabı Hazırlığı”, 6. YA-PA Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, İstanbul: Yapa Yayınları, 1989.
- Erdoğan, Fatih, “Çocuk Kitaplarında Çeviri”, *Metis Çeviri*, 1991, sy. 15, s. 116-119.
- Erdoğan, Fatih, “Bebelere Balon, Çocuklara Kitap”, *Milliyet Sanat Dergisi*, 1993, sy. 310.
- Erdoğan, Fatih, “Okul Öncesi Dönemde Edebiyat Zevki”, 9. YA-PA Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, İstanbul: Yapa Yayınları, 1993, s. 36-39.
- Erdoğan, Fatih, “Çocuk Kitapları Yayıncılığı Üstüne”, *Varlık*, Kasım 1995, c. LXIII, sy. 1058, s. 13-14.
- Erdoğan, Fatih, “Yayımcı Gözüyle Çocuk Edebiyatı”, *Çocuk Kültürü*, İstanbul: Mavi Bulut Yayınları, 1997, s. 51-55.
- Erişen, Satı, “Bugün Nedir Pazartesi Hani Bizim Çocuk Sesi (Çocuk Sesi Dergisi Üzerine)”, *Yeni Defne*, Eylül 1982, c. II, sy. 14, s. 8-11.
- Eriterel, Nevin, “Çocuk Tiyatrosunda Hareket”, *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, Kasım 2002, sy. 2, s. 139-143.
- Ersoy, Ayşe Güner, “Kitaplar ve Çocuk”, *Etibank Bülteni*, 1 Mart 1980, sy. 24, s. 29-30.

- Ersoy, Osman, "Okul Öncesi Dönemde Kitabın Önemi", *4. YA-PA Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*, İstanbul: Yapa Yayınları, 1986.
- Ersoy, Osman, "Okul Öncesi Dönemde Kitabın Önemi", *Türk Kütüphanecilik Derneği Bülteni*, 1986, sy. 35.
- Ertem, Tuna, "Gülten Dayıoğlu ile Son Romanı Üzerine Söyleşi", *Çağdaş Türk Dili*, sy. 168, Şubat 2002, s. 553-556.
- Eyuboğlu, Sabahattin, "Çocuk ve Sanat", *Tıpta Yenilikler Dergisi Çocuk Sayısı*, Aralık 1962, sy. 7.
- Göçgün, Önder, "Türk Edebiyatında Dinî Çocuk Şiirleri ve Terbiye Bakımından Değeri", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1982, sy. 5, s. 109-128.
- Göknil, Can, "Çocuk Kitaplarım", *Milliyet Sanat Dergisi*, Nisan 1982, sy. 46, s. 32-34.
- Gökşen, Enver Naci, "İlk Çocuk Romanlarımız", *Türk Dili*, Mayıs 1972, c. XXVI, sy. 248, s. 134-138.
- Gökşen, Enver Naci, "Çocuk Şiirlerimizin Tarihçesi", *Türk Dili*, Şubat 1959, c. VIII, sy. 89, s. 249-251.
- Gökşen, Enver Naci, "Çocuk Edebiyatı Konusunda Eğiticileri Yetiştirmek", *Eflâton*, Temmuz 1981, c. XIII, sy. 151, s. 12-13.
- Gönen, Mübeccel, "Okul Öncesi Çocuk Kitaplarının Özellikleri", *4. YA-PA Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*, İstanbul: Yapa Yayınları, 1986.
- Gönen, Mübeccel, "Okul Öncesinde Okuma Alışkanlıkları", *9. YA-PA Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*, İstanbul: Yapa Yayınları, 1993, s. 40-49.
- Gönen, Mübeccel-Gülten Uyanık Balat, "Çocuk Kitaplarına Yeni Bir Yaklaşım: İnternette Resimli Çocuk Kitapları", *Türk Kütüphaneciliği*, Haziran 2002, c. XVI, sy. 2, s. 163-170.
- Güler, Mehmet, "Köy Çocuklarından Antlar ya da Çocuk Yazınımızın Çiçeklenmesi: Feyzullah Ertuğrul", *Türk Dili*, Ağustos 1978, c. XXXVIII, sy. 323, s. 342-343.
- Güler, Mehmet, "Çocuk Edebiyatında İkinci Boyut", *Varlık*, Kasım 1986, sy. 950.
- Gültekin, Ali, "Dünden Bugüne Türk Çocuk ve Gençlik Edebiyatı" *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1996, c. VI, sy. 1, s. 1-15.
- Günay, Umay, "Çocuk Eğitimi ve Masallar", *Divan Dergisi*, Haziran 1979, sy. 8.
- Günel, Burhan, "Çocuk ve Edebiyat", *Öğretmen Dünyası*, Eylül 1999, c. XX, sy. 237, s. 5-6.
- Güngör, Necati, "Keleş Osman'ın Serüvenleri, Necati Tosuner; Çocuk ve Şiir, İsmail Uyaroğlu", *Türk Dili*, Nisan 1979, c. XXXIX, sy. 331, s. 358-360.
- Gürel, İnci, "Yazarlar ve Çocuklar", *Varlık*, Eylül 1980, c. XLVII, sy. 876, s. 24.
- Gürel, Zeki, "Dünya Çocuk Yılından Günümüze Çocuk Edebiyatı Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi", *Littera*, 1992, sy. 3, s. 56-136.
- Gürel, Zeki, "Çocuk Edebiyatı Kavramı Üzerine", *Milli Eğitim*, Şubat 1995, sy. 126, s. 46-47.
- Gürel, Zeki, "Dede Korkut'u Çocuklara Anlatmak", *Türk Yurdu*, Aralık 1998, c. XVIII, sy. 136, s. 66-71.
- Gürkan, Nilgün, "Çocuk Edebiyatında Toplumsal Gerçeklik", *Yarın*, Nisan 1982, sy. 8, s.12-13.
- Gürkan, Tanju, "Okul Öncesi Çocuklarına Yönelik Yayınların Analizi", *8. YA-PA Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*, İstanbul: Yapa Yayınları, 1992, s. 17-30.

- Gürkan, Tanju, “Okul Öncesi Eğitiminde Kitap”, *9. YA-PA Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*, İstanbul: Yapa Yayınları, 1993, s. 50-53.
- Gürsel, Nedim, “Çocuk Kitapları Soruşturma”, *Türk Dili*, Nisan 1979, c. XXXIX, sy. 331, 303.
- Hasan Hamdi, “Makedonya Türk Çocuk Edebiyatının İlk Eseri”, *Güney Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 1998, sy. 12, s. 117-123.
- Hepçilingirler, Feyza, “Türkçe... Edebiyat... ve Çocuklar, Edebiyatsız Edebiyat!”, *Milliyet Sanat*, Ocak 2000, sy. 488, s. 5-6.
- İlgaz, Ebru “Herkes Çocuk Kitabı Yazamaz”, *Evensel Kültür*, 01.07. 2002.
- İnal, Tuğrul, “Çocuk Edebiyatında Çağdaşlaşma”, *Ulusal Kültür*, Nisan 1979, Yıl 1, sy. 4, s. 27-41.
- İpşiroğlu, Zehra, “Köktendinci Çocuk Yazınına Eleştirel Bir Yaklaşım”, *Çağdaş Kültürümüz: Olgular-Sorunlar*, İstanbul: Cem Yayınevi, 1991, s. 293-309.
- İpşiroğlu, Zehra, “Okuma Sevgisi Nasıl Kazandırılır?”, *Çağdaş Eğitimde Sanat*, İstanbul, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Yayınları, 1994, s. 127-139.
- İpşiroğlu, Zehra, “Aziz Nesin’in ‘Şimdiki Çocuklar Harika’ Kitabı Üzerine Çeşitlemeler”, *Adam Sanat*, Ekim 2001, sy. 189, s. 80-83.
- İsen, Mustafa, “Balkanlarda Türk Çocuk Şiiri”, *Bilig*, Yaz 2001, sy. 18, s. 49-61.
- İzer, Mehmet, “Biz Çocuklarımıza Okuttuğumuz Kitaplarda Neler Ararız?”, *Yarın*, Nisan 1982, sy. 8, s. 10-11.
- İzgi, Muzaffer, “Çocuk Kitapları Soruşturma”, *Türk Dili*, Nisan 1979, c. XXXIX, sy. 331, s. 303-304.
- İzgi, Muzaffer, “Yurdumuzda Çocuk Kitaplarının Konumu”, *Okul Defteri Dergisi*, 1979, sy. 3.
- K., Tarık Dursun, “Çocuklara Kitaplık”, *Türk Dili*, Nisan 1979, c. XXXIX, sy. 331, s. 298-302.
- Kabaklı, Ahmet, “Çocuk Edebiyatı”, *Türk Edebiyatı*, Eylül 1982, sy. 107, s. 1-3.
- Kallımcı, Hasan, “Çocuk Yayınları”, *Töre*, Ekim 1979, c. IX, sy. 101, s. 34-36.
- Kallımcı, Hasan, “Çocuk Yayınları ve Çağdaşlık”, *Töre*, Temmuz 1982, c. XII, sy. 134, s. 62-63.
- Kansu, Ceyhan Atuf, “Bir Andersen Masalından Çocukluğa”, *Türk Dili*, Ağustos 1977, c. XXXVI, sy. 311, s. 81-88.
- Kantemir, Enise, “Çocuk Kitapları”, *Milli Eğitim*, 1 Mart 1982, sy. 56, s. 71-72.
- Kantemir, Enise, “Çocuk Kitaplarını İnceleme Tekniğine Göre Yerli Bir Eserle Çeviri Bir Eserin Karşılaştırılması”, *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 1984, c. VIII, sy. 47, s. 29-33.
- Kaplan, Mevlut, “Günümüzde Çocuk Yazını”, *Öğretmen Dünyası*, Eylül 1999, c. XX, sy. 237, s.11-12.
- Karabey, Zeynep, “Çocuk Yayınları Üzerine”, *Yarın*, Nisan 1982, sy. 8, s. 6.
- Karakışla, Yavuz, “II. Meşrutiyette Bir Çocuk Dergisi: Çocuk Dünyası”, *Tarih ve Toplum*, 1988, c. IX, sy. 52, s. 24-28.
- Karakışla, Yavuz, “Çocuklara Rehber Dergisine İmtiyaz Verilmesi (1896)”, *Toplumsal Tarih*, Nisan 2000, c. XIII, sy. 76, s. 24-27.
- Karas, Nursen, “Nasıl Bir Çocuk Yazını”, *Hürriyet Gösteri*, Ocak 1995, sy. 218, s. 30-31.
- Karatepe, Fikret, “Çocuklar ve Kitaplar (Hasan Kallımcı’nın Çocuk Kitapları Üzerine)”, *Töre*, Ocak 1985, c. XIV, sy. 64, s. 63-64.
- Kaynak, Sezai, “Çocuk Edebiyatı”, *Bilim ve Sanat*, Nisan 1982, sy. 16, s. 20-21.
- Kemal, Mehmet, “Allı ile Fırını”, *Folklor Edebiyat*, Mart 2003, c. IX, sy. 33, s. 170-171.

- Kızıltan, Nalan, "Çocuk Yazınının İlkokul Çocuklarının Ana Dili Gelişimine Katkıları", *Ana Dili*, Ağustos 1999, sy. 13, s. 15-20.
- Koç, Aylın, "Türk Masallarında Öksüzler ve Yetimler", *Savaş Çocukları Öksüzler Yetimler*, İstanbul, 2003, s. 321-330.
- Konar, Elif, "Çocuk Siyaseti ve Gürbüz Türk Çocuğu Dergisi", *Tarih ve Toplum*, Temmuz 2003, c. XL, sy. 235, s. 20-22.
- Kurtuluş, Hilmi, "Tiyatro ve Çocuk Tiyatrosu", *Milli Kültür*, Temmuz-Ağustos 1973, sy. 4-5, s. 19-20.
- Kuyumcu, Nihal, "Geçmişten Bugüne Türkiye'de Çocuk Tiyatrosu", *Milliyet Sanat Dergisi*, 15 Nisan 1997.
- Küçük, Salim, "Türkçe Öğretiminde Metin Seçimi ve Önemi", *Dil Dergisi*, Mayıs 1996, sy. 43, s. 10-14.
- Kür, İsmet, "Eski Çocuk Dergilerinde Dil Konusu", *Türk Dili*, Eylül 1976, c. XXXIV, sy. 300, s. 412-415.
- Kür, İsmet, "1977 Nisanında Türkiye'de Çocuk ve Yayınları", *Türk Dili*, Ağustos 1977, c. XXXVI, sy. 311, s. 153-156.
- Kür, İsmet, "Çocuk İçin Yazmak", *Türk Dili*, Temmuz 1978, c. XXXVIII, sy. 322, s. 262-264.
- Lepman, Jella, "Türk Çocuk Edebiyatı ve Çocuk Kütüphaneleri", çev. Osman Ümit Özen, *Türk Kütüphaneciliği*, Haziran 1996, c. X, sy. 12, s. 149-156.
- Mahserci, Nalan, "Çocuk Kitaplarında Eğitsel Açından Önemli Noktalar", *Bilim ve Ütopya*, Mart 2000, sy. 69, s. 44-49.
- Mercan, Hasan, "Yugoslavya'da Türk Halkı Çocuk Yazını", *Türk Dili*, Kasım 1977, c. XXXVI, sy. 314, s. 570-571.
- Meriç, Cemil, "Çocuk Edebiyatı 1", *Türk Edebiyatı*, Ocak 1983, sy. 111, s. 10-11.
- Meriç, Cemil, "Çocuk Edebiyatı 2", *Türk Edebiyatı*, Şubat 1983, sy. 112, s. 13-16.
- Meriç, Cemil, "Çocuk Edebiyatı", *Kültürden İrfana*, İstanbul: İnsan Yayınları, 1986.
- Mutlu, Nazım, "Okul Dergileri: Umudun Bir Başka Yüzü", *Öğretmen Dünyası Dergisi*, 2000, sy. 249.
- Nas, Recep, "Çocuğun Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Ailenin Sorumluluğu", *Öğretmen Dünyası*, Eylül 1999, c. XX, sy. 237, s. 13-14.
- Nayır, Yaşar Nabi, "Çocuk Kitapları Soruşturma", *Türk Dili*, Nisan 1979, c. XXXIX, sy. 331, s. 304-305.
- Nebiöglü, Osman, "Çocuk ve Kitap", *Yeni Defne*, Temmuz 1984, c. III, sy. 36, s. 1-2.
- Neydim, Necdet, "Çocuğa ve Çocukluğa Bir Köprü", *Cumhuriyet Kitap*, 28 Aralık 1995, sy. 306.
- Neydim, Necdet, "Bir Yarışma ve Dört Çocuk Romanı", *Cumhuriyet Kitap*, 2 Ocak 1997, sy. 359.
- Neydim, Necdet, "Çocuğun İç dünyasına Açılan Bir Pencere", *Cumhuriyet Kitap*, 12 Haziran 1997, sy. 362.
- Neydim, Necdet, "Tarihsel Süreçte Çocuk Edebiyatı", *Dünya Kitap*, 8 Mayıs 1998, sy. 79.
- Neydim, Necdet, "Çocuk Edebiyatında Metaforların İşlevi", *Dünya Kitap*, 5 Haziran 1998, sy. 80.

- Neydim, Necdet, “Kemalettin Tuğcu Niye Çok Tartışılıyor?”, *Dünya Kitap*, 6 Kasım 1998, sy. 85.
- Neydim, Necdet, “Çocuk Edebiyatında İki Perspektiflilik”, *Dünya Kitap*, sy. 93, 9 Temmuz 1999.
- Neydim, Necdet, “Masallar ve Figürleri”, *Dünya Kitap*, 4 Mayıs 2001, sy. 115.
- Neydim, Necdet, “Toplumsal Değişimlerin Çocuk Anlayışına Etkisi ve Çocuk ve Gençlik Edebiyatı”, *Dünya Kitap*, 2 Haziran 2001, sy. 104.
- Nutku, Özdemir, “Çocuk Tiyatrosu Sahne Uygulaması Üzerine Düşünceler”, *Ulusal Kültür*, Nisan 1979, Yıl 1, sy. 4, s. 72-82.
- Oğuzbaşaran, Bekir, “Çocuk Kitapları”, *Küçük Dergi*, Aralık 1982, c. II, sy. 19, s. 6-8.
- Oğuzbaşaran, Bekir, “Mustafa Ruhi Şirin ile Çocuk Edebiyatı Üzerine Söyleşi”, *Türk Edebiyatı*, Aralık 1997, c. XXV, sy. 290, s. 34-35.
- Oğuzkan, A. Ferhan, “Dünyada ve Bizde Çocuk Yazınının Gelişmesine Toplu Bir Bakış”, *Türk Dili*, 1 Nisan 1979, c. XXXIX, sy. 331, s. 261-283.
- Oğuzkan, A. Ferhan, “Çocuklara Kitap Seçiminde Nasıl Yardım Edebiliriz?”, *Aile ve Çocuk*, 1983, sy. 3, s. 28-33.
- Okay, Cüneyd, “Meşrutiyet Dönemi Çocuk Dergilerinde Milliyetçilik-Millilik (1908-1918)”, *Türk Yurdu*, Aralık 1998, c. XVIII.
- Oktay, Ayla, “Okul Öncesi Dönemde Öğrenme ve Okumaya Hazırlıklı Olma”, *Eğitim ve Bilim*, 1982, sy. 39, s. 11-18.
- Oktay, Ayla, “Okul Öncesi Dönemde Çocukta Okuma İlgisinin Doğuşu”, *Günümüzde Kitaplar*, 1986, sy. 26, s. 45-47.
- Oktay, Osman, “Devlet Eliyle Yayınlanan Güzel Bir Çocuk Dergisi”, *Türk Yurdu*, Aralık 1998, c. XVIII.
- Okur, Tanzer, “Çocuk Kitaplarla Dost Olmalı”, *Varlık*, Nisan 1984, c. LI, sy. 919, s. 20-21.
- Okutan, Mehmet, “Çocuk Eğitimi ve Çocuk Edebiyatı”, *Milli Kültür*, Haziran 1988, sy. 61, s. 65-66.
- Onaran, Bertan, “Anadolu Çocuklarının Şiiri”, *Adam Sanat*, Eylül 2001, sy. 188, s. 70-74.
- Ongurlar, Serdar, “Çocuk Tiyatrosu”, *Yarın*, Nisan 1982, sy. 8, s. 21-22.
- Onur, Gülbin-Dilek Sarıca, “Allı ile Fırfır: Bir Masal Çözümlemesi”, *Folklor Edebiyat*, Mart 2003, c. IX, sy. 33, s. 170-171.
- Ortaylı, İlber, “Tanzimat Döneminde Çocuk Edebiyatı Üzerine”, *Sadun Eren’e Armağan*, s. 317-321.
- Oy, Aydın, “Çocuk Edebiyatı Davamız”, *Türk Dili*, Eylül 1955, c. IV, sy. 48, s. 723-726.
- Oy, Aydın, “Çocuk Edebiyatı Kitapları Fuat Baymur-Kemal Demiray”, *Türk Dili*, Mart 1958, c. VII, sy. 78, s. 309-310.
- Öksüz, Serdar R., “Çocuklar ve Edebiyat”, *İlim Kültür ve Sanatta Gerçek*, Haziran 1979, c. I, sy. 12, s. 40-44.
- Ömeroğlu Turan, Esra, “Okul Öncesi Dönemde Dil Gelişimi ve Çocuk Edebiyatı”, *Türk Dili*, Nisan 1998, sy. 556, s. 302-306.
- Öryasdefer, Tördis, “Çocuk Kitaplarındaki Yanlış İmgeler”, *Görüş*, Haziran 1981, sy. 6, s. 31-33.
- Öz, Erdal, “1975’te Çocuk Edebiyatımız”, *Nesin Vakfı Edebiyat Yıllığı*, 1976.

- Öz, Erdal, "1977'de Çocuk Edebiyatımız", *Nesin Vakfı Edebiyat Yıllığı*, 1978.
- Özber, Can, "Türk Çocuk ve Gençlik Edebiyatı ile Alman Çocuk ve Gençlik Edebiyatının Dünü ve Bugünü", *Dil Dergisi*, Ocak 2000, sy. 95, s. 31-48.
- Özcan, Hüseyin, "Çocuk Edebiyatı Türlerinde Halk Edebiyatından Yararlanmak", *Sosyal Bilimleri Yeniden Düşünmek*, Ankara, Mayıs 2003, s.1-15.
- Özcan, Hüseyin, "Çocuk Edebiyatının Milli Kaynakları", *Yağmur Dergisi*, Temmuz-Ağustos-Eylül 2004, sy. 24, s. 22-27.
- Özcan, Nihal, "Okuma Eğitiminde Hikâyelerin Yeri ve Önemi", *Milli Eğitim Dergisi*, Ocak-Şubat-Mart 1999, sy. 141, s. 67-70.
- Özdek, Refik, "Türkiye'de Çocuk Dergileri", *Türk Edebiyatı*, Ocak 1983, sy. 111, s. 37-38.
- Özdemir, Emin, "1979'da Çocuk Yazınımız", *Varlık Yıllığı*, 1980, s. 85-107.
- Özdemir, Emin, "1980'de Çocuk Yazınımız", *Varlık Yıllığı*, 1981, s. 83-101.
- Özdemir, Emin, "1981'de Çocuk Yazınımız", *Varlık Yıllığı*, 1982, s. 70-92.
- Özdemir, Emin, "1982'de Çocuk Yazınımız", *Varlık Yıllığı*, 1983, s. 101-121.
- Özdemir, Emin, "1983'te Çocuk Yazınımız", *Varlık Yıllığı*, 1984, s. 75-95.
- Özdemir, Nezaket, "Çocuk Kitapları ve Çocuk Edebiyatı İçin Seçme Bibliyografya", *Kemalist Ülkü*, Aralık 1984, c. XVII, sy. 194, s. 20-22.
- Özdemirci, Fahrettin, "Kitapların Dünyasında Çocuk, Çocuğun Dünyasında Kitaplar", *Türk Kütüphaneciliği*, Haziran 2000, c. XIV, sy. 2, s. 226-232.
- Özdemirci, İlhan, "Çocuk Dergileri Üzerine", *Ayko Eğitim Bilim Derleme*, Haziran 1982, c. I, sy. 1, s. 79-85.
- Özerdim, Sami, N., "Çocuk Kütüphaneleri ile Okul ve Sınıf Kütüphaneleri", *Türk Dili*, Ekim 1955, c. V, sy. 49, s. 48-50.
- Özgentürk, Işıl, "Işıl Özgentürk ile Çocuk Yayınları Üzerine Konuşma", *Yarın*, Haziran 1982, sy. 9, s. 8-9.
- Özgü, Melahat, "Oyuncu ve Seyirci Olarak Çocuk", *Ulusal Kültür*, Yıl 1, sy. 4, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, Nisan 1979, s. 67-71.
- Özgüç, Ağâh, "Aşk ve Macera Romanlarından Çocuk Edebiyatına Kemalettin Tuğcu, Hem Ağlattı Hem Sürükledi", *Popüler Tarih*, Şubat 2002, c. II, sy. 18, s. 72-75.
- Özhan, Mevlüt, "Türk Cumhuriyetlerinde Oynanan Çocuk Oyunları ve Tekerlemelerinin Türkiyedekilerle Karşılaştırması", *İpek Yolu Uluslararası Halk Edebiyatı Sempozyumu Bildirileri*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1993.
- Öztürk, Ali Osman ve Meral Ş. Akın, "Almanya'daki Türk Çocuk Edebiyatı Üzerine Kısa Notlar", *Türk Yurdu*, Aralık 1998, c. XVIII, sy. 136, s. 93-95.
- Özüdoğru, Şaban, "Çizgi Film, Masal ve Çocuk", *Eğitim*, Nisan 2004, sy. 50.
- Özyer, Nuran "Almanya Çocuk Edebiyatında Türkiye ve Türkler", *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 1983, c. I, sy. 1, s. 105-110.
- Özyurt, Kemal, "Gülten Dayıoğlu: Işın Çağı İnsanları", *Çağdaş Eleştiri*, Ekim 1984, c. III, sy. 10, s. 64-65.
- Parlak yıldız, Hayrettin, "Ülkücü Ali İsimli Çocuk Romanının Tahlili", *Bilge Dergisi*, Bahar 1997, sy. 12.
- Parlak yıldız, Hayrettin, "Büyük Yolculuk İsimli Çocuk Romanının Tahlili", *Bilge Dergisi*, Kış 1998, sy. 15.

- Parlakıldız, Hayrettin, “Masal Gezegeni İsimli Çocuk Masalının Tahlili”, *Bilge Dergisi*, Yaz 1998, sy. 17.
- Parlakıldız, Hayrettin, “Gülten Dayıoğlu’nun Bazı Hikâye ve Romanlarında Ahlâki Değerler Sistemi”, *Gülten Dayıoğlu ve Yazını Sempozyum ve Bildiri Metinleri*, Osmangazi Üniversitesi Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü Yayınları, 2001.
- Parlatır, İsmail, “Çocuk Edebiyatımızın İlk Ürünlerinden Tefekkür ve Nijad Ekrem”, *Türk Dili Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı*, Nisan 1985, sy. 400, s. 195-198.
- Pulat, Ali, “Çocuk Edebiyatı Kavramı ve Bu Kavram Etrafında Yapılan Tartışmalar”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Ekim 1999, sy. 3, s. 173-193.
- Püsküllüoğlu, Ali, “İlkokul Türkçe Kitapları Üzerine”, *Cumhuriyet*, 23 Ekim 1989.
- Püsküllüoğlu, Ali, “Ders Kitabı Yanlış Kaldırmaz”, *Cumhuriyet*, 23 Ekim 1990.
- Püsküllüoğlu, Ali, “İlkokul Türkçe Kitaplarında Dil ve Yazım Tutarsızlıkları”, *Anadolu Eki-ni Dergisi*, 15 Mart 1990.
- Salgır, Abdülkadir, “Çocuk Kitapları”, *Milli Kültür*, Ağustos 1981, sy. 3, s. 27.
- Samurçay, Neriman, “Çocuk Psikolojisi Açısından Tiyatro”, *DTCF Tiyatro Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 1978, s. 113-138.
- Samurçay, Neriman, “İki Çocuk Oyununa İlişkin İçerik Analizi”, *Ulusal Kültür*, Nisan 1979, Yıl 1, sy. 4, s. 83-104.
- Sarıaslan, Ümit, “Ders Kitapları Çocuk yaratıcılığının Sınırlandırılması ya da Sulandırılması”, *Bilim ve Sanat*, Kasım 1983, sy. 35, s. 42-44.
- Sarıyüce, Hasan Latif, “Çocuk Kitaplarının Düşündürdükleri”, *Milli Kültür*, Şubat 1983, sy. 38, s. 51-53.
- Sayın, Emine, “Çocuk Edebiyatı Üzerine”, *Suffe Kültür Sanat Yıllığı*, Mart 1983, s. 122-129.
- Sefercioğlu, Necmeddin, “Uluslararası Çocuk Yılı Dolayısıyla Çocuk, Kitap, Kütüphane İlişkileri”, *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, 1979, c. XXVIII, sy. 1-2, s. 67-90.
- Sefercioğlu, Necmeddin, “Çocuk Edebiyatı”, *Türk Yurdu*, Aralık 1998, c. XVIII, sy. 136, s. 37-39.
- Selimoğlu, Zeyyat, “Çocuk Kitapları Soruşturma”, *Türk Dili*, Nisan 1979, c. XXXIX, sy. 331, s. 305.
- Sever, Sedat, “Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Yapısal ve Eğitsel Özellikler”, *Abe-ce Dergisi*, Temmuz 1995, sy. 107.
- Sever, Sedat, “Tevfik Fikret ve Çocuk Şiirleri”, *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Mayıs 1996, sy. 1, s. 31-47.
- Sever, Sedat, “Çocuk Kitaplarına Yansıtılan Şiddet”, *Anakara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Kasım 2002, c. I-II, sy. 35, s. 25-38.
- Sevin, Nurettin, “Dramatik Duygu ve Çocuk”, *Türk Tiyatrosu*, 1 Şubat 1940, sy. 112.
- Seyda, Mehmet, “Çocuk Romanı”, *Türk Dili*, Ocak 1975, c. XXXI, sy. 280, s. 21-25.
- Seyda, Mehmet, “Çocuk Kitapları Soruşturma”, *Türk Dili*, Nisan 1979, c. XXXIX, sy. 331, s. 305-306.
- Seyidoğlu Bilge, “Masallar ve Çocuk Terbiyesi”, *Kümbet Mecmuası*, c. I, sy. 3, Mart 1968.
- Sezer, Sennur, “Okul Öncesi Kitapları”, *Cumhuriyet Kitap*, 6 Ekim 1984, sy. 241, s. 1-4.
- Sezer, Sennur, “Çocuklar İçin Yazmak”, *Öğretmen Dünyası Dergisi*, 1999, sy. 237.
- Sınar, Alev, “İlkokul Okuma Kitaplarında Aile (1921-1933)”, *Eğitim Bilimleri Dergisi*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Yayınları, 1991, sy. 3, s. 261-269.

- Sınar, Alev, "Anaokulunda Çocuk Edebiyatına Dair Bazı Düşünceler", *8. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*, İstanbul: Yapa Yayınları, 1992, s. 51-56.
- Sınar, Alev, "Çocuk ve Kitap", *Milli Eğitim Vakfı*, Nisan-Mayıs-Haziran 1993, sy. 26, s. 28-29.
- Sınar, Alev, "Okul Öncesi Eğitimde Masal", *9. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*, İstanbul, Yapa Yayınları, 1993, s. 329-332.
- Sınar, Alev, "1921 ile 1933 Yılları Arasında Yayınlanan İlkokul Okuma Kitaplarında Amerikan Tesiri", *500. Yılında Amerika*, İstanbul: Bağlam Yayınları, 1994, s. 55-60.
- Sınar, Alev, "Çocuk Yayınlarında Bulunması Gereken Özellikler", *Milli Eğitim*, Nisan-Mayıs-Haziran 1995, sy. 127, s. 40-42.
- Sınar, Alev, "Genç Cumhuriyet'in Ütopyası: Gürbüz Türk Çocuğu", *Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2004/1, sy. 6, s. 97-119.
- Sınar, Alev, "Çağın Anlatan Bir Çocuk Edebiyatçısı: Gülten Dayoğlu", *Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2005/1, sy. 8, s. 35-46.
- Sofuoğlu, Mübeccel, "Anaokullarına Giden Beş ve Altı yaş Çocuklarının Seçilmiş Resimli Kitaplar Hakkındaki Beğenilerinin İncelenmesi", *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, 1979, c. XXVIII, sy. 3, s. 151-156.
- Solak, Mehmet Âdem, "Çocuk Yazını ve Gerçekleri", *Varlık*, Kasım 1970, sy. 758, s. 19, 34.
- Süleymanoğlu Hayriye, "Bulgaristan Türk Çocuklarının Ana Dili Öğretiminde Çocuk Edebiyatının Yeri", *Bilgi*, Şubat 2003, sy. 24, s. 115-133.
- Süreyya, Cemal, "Yabancı Yayınlar: Çocuklarda Cep Kitapları İngiltere Örneği; İlginç Bir Polis Romanı Yazarı Konuşuyor; Cep Kitapları Tehlikeli mi?", *Türk Dili*, Şubat 1975, c. XXXI, sy. 281, s. 161-164.
- Şen, Servet, "Okul Öncesi Çocuklarına Yönelik Öykülerde İletilerin Yansıtılma Biçimleri" *Ana Dili*, Temmuz-Ağustos-Eylül 2002, sy. 26, s. 17-28.
- Şen, Servet, "Okul Öncesi Çocuklarına Yönelik Öykü ve Masal Kitaplarında Saldırganlık Modeli Olabilecek Tipler", *Ana Dili*, Ocak-Şubat-Mart 2003, sy. 28, s. 22-30.
- Şener, Sevda, "Nasıl Bir Çocuk Tiyatrosu", *Ulusal Kültür*, Nisan 1979, Yıl 1, sy. 4, s. 177-184.
- Şenöz Ayata, Canan, "İlköğretimde Okutulan Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerde ve Çocuk Kitaplarında Demokrasi Kavramı", *IX. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi* (26-30 Eylül 2000), Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Yayınları, 2000.
- Şeyda, Elif, "Çocuk ve Kitap", *Yağmur Dergisi*, Ocak-Şubat-Mart 2003, sy. 18.
- Şeyda, Elif, "Çocuk Dergiciliğine Dair Tarihi Bakış: Osmanlıca Çocuk Dergileri", *Yağmur Dergisi*, Ocak-Şubat-Mart 2003, sy. 18.
- Şeyhoğlu, Recep, "Çocuklar Üzerine Muzaffer İzgü ile Söyleşi", *Varlık*, Kasım 1995, c. LXI-II, sy. 1058, s. 9-10.
- Şimşek, Hüseyin, "XIX. Yüzyıl Çocuk Dergiciliği ve Eğitsel İşlevleri Üzerine", *Milli Eğitim Dergisi*, Temmuz-Ağustos-Eylül 2001, sy. 151.
- Şimşek, Tacettin, "Çocuk Edebiyatı ve Dergiciliği", *Yağmur Dergisi*, Ocak-Şubat-Mart 2003, sy. 18.
- Şirin, Mustafa Ruhi, "Çocuk Edebiyatı Soruşturması", *Suffe Kültür Sanat Yıllığı*, s. 387-393, 1982.
- Şirin, Mustafa Ruhi, "Çocuk Edebiyatı", *Kültür ve Sanat*, Mayıs 1983, sy. 26, s. 20-21.

- Şirin, Mustafa Ruhi, “Çocuk Şiiri Üzerine Görüşler”, *Türk Edebiyatı*, Şubat 1984, sy. 124, s. 61-64.
- Şirin, Mustafa Ruhi, “Çocuk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış”, *İlim ve Sanat Dergisi*, Kasım-Aralık 1986, sy. 10.
- Şirin, Mustafa Ruhi, “Çocuksu Dünyanın Sembolleri”, *Dergâh*, Kasım 1991, sy. 20, s. 11.
- Şirin, Mustafa Ruhi, “Masal Tarihinin İki Yakası”, *Argos*, Mart 1991, sy. 31.
- Şirin, Mustafa Ruhi, “Çocuk Edebiyatı İçimizdeki Çocuğu Yaşatanların Edebiyatıdır”, *Dergâh*, Temmuz 1993, sy. 43.
- Şirin, Mustafa Ruhi, “Dünya Önce Çocuklara Aittir”, *Yeni Türkiye*, Mart 1996, c. II, sy. 8, s. 25-26.
- Şirin, Mustafa Ruhi, “Kendisi İçin Adam: Kemalettin Tuğcu”, *Türk Edebiyatı*, Aralık 1996, c. XXIV, sy. 278, s. 25-26.
- Şirin, Mustafa Ruhi, “Modern Çocukluk Tasarımı ve Medya”, *Yeni Türkiye*, Aralık 1996, c. II, sy. 12, s. 1338-1344.
- Şirin, Mustafa Ruhi, “Klasik Masal ve Hayal Okulu”, *Türk Edebiyatı*, Ağustos 1998, c. XXVI, s. 298, s. 23-24.
- Tabak, Zuhâl, “Çocuk ve Edebiyat”, *Millî Eğitim*, Mayıs 1990, sy. 97, s.44-46.
- Tamer, Ülkü, “Masal Yarışmasının Getirdikleri Üstüne”, *Düşün*, Ocak 1985, sy. 10, s. 41.
- Tankut, Tülin, “Çocuk Edebiyatı ve Cinsiyet Ayrımcılığı”, *Evrensel Kültür*, Aralık 1998, sy. 84, s. 41-43.
- Tankut, Tülin, “I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumundan İzlenimler”, *Evrensel Kültür*, Mart 2000, sy. 99, s. 21-22.
- Tankut, Tülin, “Değişen Çocuk Kültürü”, *Evrensel Kültür*, Nisan 2000, sy. 100, s. 39-40.
- Tansel, Oğuz, “Çocuk Kitapları Soruşturması”, *Türk Dili*, Nisan 1979, c. XXXIX, sy. 331, s. 306-307.
- Tezcan, Mahmut, “Çocuklara Okuma Alışkanlığı Kazandırmak”, *Türk Dili*, Nisan 1985, sy. 400, s. 322-325.
- Toker, Şevket, “Tevfik Fikret’in Çocuk Şiirleri”, *Türk Dili*, Nisan 2001, sy. 592, s. 409-420.
- Toker, Şevket, “Süleyman Nesib’in Çocuk Sevgisi ve Çocuk Şiirleri”, *Türk Dili*, Nisan 2005, sy. 640.
- Tuncer, Hediye, “Kemalettin Tuğcu’nun Eserleri Üzerine”, *Türk Kültürü*, Şubat 1998, c. XXVI, sy. 292, s. 54-55.
- Tuncer, Nilüfer, “Ayşegül ve Ayşecik Dizilerinin Artı ve Eksileri”, *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, 1980, c. XXIX, sy. 2, s. 122-125.
- Tuncer, Nilüfer, “Masal Anlatma Tekniği”, *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, 1983, sy. 1, s. 11-15.
- Tuncer, Nilüfer, “Children’s Literature in Turkey”, *Türk Kütüphaneciliği*, Eylül 1995, c. IX, sy. 3, s. 268-269.
- Turgut, Bekir, “Millî Eğitim ve Çocuk Yayınları”, *Millî Eğitim*, Mayıs 1995, sy. 127, s. 11-13.
- Tümer, Gürhan, “Masallar”, *Düşün*, Şubat 1985, sy. 11, s. 62-74.
- Tür, Gülseren, “Okul Öncesi Dönemde Anadili Etkinlikleri”, *YA-PA 4. Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*, İstanbul: Yapa Yayınları, 1986, s. 154-157.

- Ulçay, Sema, "Okul Öncesi Çocuk Kitaplarının Önemi", *Cumhuriyet Kitap*, 6 Ekim 1984, sy. 241, s. 5.
- Ural, Serpil, "Çocuk Kitaplarında Çevre Sorunları", *Milli Kültür*, Ekim 1982, sy. 36, s. 47-49.
- Ural, Serpil, "Çocuk ve Kitap", *Güneş*, 2 Nisan 1988.
- Uyanık, Hasan, "Çocuk ve Okuma Eğitimi", *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, 1979, c. XXVIII, sy. 1-2, s. 26-28.
- Uyguner, Muzaffer, "Allı ile Fırfırı: Oğuz Tansel; Koçero Vatan Şairi: Hasan Hüseyin; Yapma Çiçek Ustaları: Ayşe Kilimci; Cehennem Biziz: Erol Çankaya; Kendini Yenilemek: Şevket Yücel; Boyundan Utan Darağacı: Ali Yüce; Bahriyeli Çocuk: Tarık Dursun K.; Sen Tek Başına Değilsin: Abdülkadir Bulut", *Türk Dili*, Ekim 1976, c. XXXIV, sy. 301, s. 535-539.
- Uyguner, Muzaffer, "Çocuklar İçin Şiir", *Türk Dili*, Ağustos 1977, c. XXXVI, sy. 311, s. 97-104.
- Uysal, Ahmet, "Çocuk ve Şiir: İsmail Uyaroğlu", *Türk Dili*, Haziran 1978, c. XXXVII, sy. 321, s. 540-541.
- Üstün, Ayşe, "Uluslararası Çocuk Yılı ve Çocuk Kütüphaneleri", *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, 1979, c. XXVIII, sy. 1-2, s. 19-25.
- Yağcı, Öner, "Muzaffer İzgü ve Kaçak Kız", *Türk Dili*, Ağustos 2000, c. XIV, sy. 79, s. 30-31.
- Yakar, Serdar, "Çocuk Edebiyatı", *Türkiye Kültür ve Sanat Yıllığı*, 1990.
- Yeleşen, Memet, "Bütün Çocuklar Okuma Zevki Kazanabilir", *Öğretmen Dünyası*, Aralık 1998, c. XIX, sy. 228, s. 24.
- Yıldırım Ahmet, "Mustafa Ruhi Şirin: Masal Mektupları", *Türk Edebiyatı*, Mayıs 1984, sy. 127, s. 69.
- Yurttaş, Hüseyin, "Çocuk ve Kitap", *Varlık Dergisi*, Kasım 1995, sy. 1058.
- Yörükoğlu, Atalay, "Çocuk Kitapları", *Türk Dili*, Ocak 1976, c. XXXIII, sy. 292, s. 18-21.
- Yörükoğlu, Atalay, "Çocuk Yazını", *Türk Dili*, 1977, sy. 311.
- Türk Edebiyatı İçinde Çocuk Meselesini Ele Alan Çalışmalar**
- Aça, Mehmet, Türk Kahramanlık Destanlarının Öksüz-Yetim Bahadırları", *Savaş Çocukları Öksüzler Yetimler*, İstanbul 2003, s. 309-320.
- Akdeniz, Safiye, "Cahit Sıtkı Tarancı'nın Şiirlerinde Çocukluk ve Çocukluğa Duyulan Özlem", *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Bahar 2001, sy. 4, s. 19-28.
- Akyüz, Yahya, "Mehmet Akif'in Eğitim Görüşleri ve Türk Eğitim Tarihindeki Yeri", *Ölümünün 50. Yılında Mehmet Akif Ersoy'u Anma Kitabı*, Ankara Üniversitesi Yayınları, 1987, s. 67-73.
- Argunşah, Hülya, "Edebiyatımızda Çocuk", *Türk Aile Ansiklopedisi*, Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, 1991, c. I, s. 292-301.
- Argunşah, Hülya, "Ziya Gökalp'in Malta ve Limni Mektuplarında Aile, Kadın ve çocuk Eğitimi", *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1996, sy. 7, s. 247-263.
- Arseven, Tülin, "Halit Ziya Uşaklıgil'in Romanlarında Eğitim ve Mürebbiyelik", *Milli Eğitim Dergisi*, Bahar 2004, sy. 162.
- Aydın, İlknur, "Ninnilerde Çocuk", *Milli Eğitim Dergisi*, Mayıs 1990, sy. 97, s. 47-49.
- Aydemir, Cengiz, Ömer Seyfettin'in Hikâyelerinde Eğitim Değerleri", *Türk Yurdu*, Temmuz 1998, sy. 131, s. 48-54.

- Coşar, Asiye Mevhibe, “Türk Söz Varlığında ‘Öksüz’ ve ‘Yetim’ Kavramları”, *Savaş Çocukları Öksüzler ve Yetimler*, İstanbul, 2003, s. 295-308.
- Çelebioğlu, Amil, “Çocuk Diliyle Yazılmış Şiirler”, *Millî Kültür*, Kasım 1981, sy. 6, s. 29-31.
- Çelik, Yakup, “Sait Faik ve Onun Çocuklarının Dünyası”, *Sait Faik Abasıyanık’ı Anma Günleri 18-19 Ekim 2004 Bildiriler*, Sakarya, 2005, s. 78-93.
- Emil, Birol, “Öğretmenler Romancısı Reşat Nuri Güntekin I”, *Türk Kültür ve Edebiyatından 2 Şahsiyetler*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1997, s. 311-335.
- Emil, Birol, “Öğretmenler Romancısı Reşat Nuri Güntekin II”, *Türk Kültür ve Edebiyatından 2 Şahsiyetler*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1997, s. 336-364.
- Emil, Birol, “Reşat Nuri Güntekin’in Romanlarında Çocuk Problemi”, *Türk Kültür ve Edebiyatından 2 Şahsiyetler*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1997, s. 299-310.
- Enginün, İnci “Halide Edib Adivar’ın Eserlerinde Çocuklar”, *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 1991, s. 416-425.
- Enginün, İnci, “Namık Kemal’in Eğitim Konusundaki Görüşleri”, *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 1991, s. 400-408.
- Enginün, İnci, “Ömer Seyfettin ve Çocuklar”, *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, İstanbul, Dergâh Yayınları, 1991, s. 409-415.
- Enginün, İnci, “Ziya Gökalp ve Aile”, *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 1991, s.436-444.
- Enginün, İnci, “Ziya Gökalp ve Çocuk”, *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 1991, s. 426-435.
- Enginün, İnci, “Hâmid ve Çocukları”, *Araştırmalar ve Belgeler*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 2000, s. 471-491.
- Enginün, İnci, “Hüseyin Rahmi ve Özel Eğitim”, *Araştırmalar ve Belgeler*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 2000, s. 137-142.
- Enginün, İnci, “Tanzimat Sonrası Edebiyatçılarımız ve Çocuk”, *Araştırmalar ve Belgeler*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 2000, s. 42-48.
- Göçgün, Önder, “Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Romanlarında Çocuklar”, *Türk Dili*, Nisan 1985, sy. 400, s. 228-235.
- Gökşen, Enver Naci, “Türk Romanında Çocuk”, *Türk Dili*, Haziran 1957, c. VI, sy. 69, s. 486-488.
- Gürsoy, Ülkü, “Ahmet Hamdi Tanpınar’ın Eserlerinde Çocukluk Hatıraları”, *Türk Yurdu*, Aralık 1998, c. XVIII, sy. 136, s. 61-66.
- Herkmen, Dilek, “Nasihat İçerikli Metinlerde Öksüz ve Yetim Kavramları”, *Savaş Çocukları Öksüzler Yetimler*, İstanbul, 2003, s. 331-346.
- İnci, Handan, “Ahmet Midhat Efendi ve Çocuk Terbiyesi”, *Türk Dili*, Mayıs 1995, sy. 521, s. 577-589.
- Kavcar, Cahit, “Mehmet Akif’in Şiirlerinde Eğitim Değerleri”, *Ölümünün 50. Yılında Mehmet Akif Ersoy’u Anma Kitabı*, Ankara Üniversitesi Yayınları, 1987, s. 129-138.
- Kavukçu, Cemil, “Öykülere Taşınan Çocukluk”, *Hece Dergisi* (Türk Öykücülüğü Özel Sayısı), Ekim-Kasım 2000, sy. 46-47, s. 120-121.
- Kefeli, Emel, “Savaş-Çocuk İlişkisinin Kıbrıs Türk Şiirindeki Yansımaları”, *İlmî Araştırmalar*, Bahar 2003, sy. 15, s. 27-38.

- Kerman, Zeynep, "Halid Ziya'nın Romanlarında Baba", *Yeni Türk Edebiyatı İncelemeleri*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1998, s. 113-120.
- Kerman, Zeynep, "Halid Ziya'nın Romanlarında Çocuk ve Çocuk Terbiyesi", *Yeni Türk Edebiyatı İncelemeleri*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1998, s. 105-112.
- Kerman, Zeynep, "Hüseyin Rahmi ve Halid Ziya'da Mürebbiye Meselesi", *Yeni Türk Edebiyatı İncelemeleri*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1998, s. 85-90.
- Kerman, Zeynep, "Süleyman Nazif'ten Oğluna Mektuplar", *Yeni Türk Edebiyatı İncelemeleri*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1998, s. 436-461.
- Kırıcı, Mustafa, "Ziya Osman Saba'nın Şiirlerinde Çocukluk Özlemi ve Geçen Zaman", *19 Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1991, sy. 6.
- Kurt, İhsan, "Mehmet Akif'te Çocuk", *Milli Kültür*, Nisan 1983, sy. 39, s. 63-64.
- Oy, Aydın, "Dede Korkut Kitabında Kahramanların Doğumları ve Çocukluk Devreleri", *Türk Dili*, Ekim 1959, c. IX, sy. 97, s. 26-28.
- Özcan, Hüseyin, "Sait Faik'te Çocuk Sevgisi", *Türk Dili*, Ekim 1992.
- Özcan, Hüseyin, *Sait Faik Abasıyanık ve Eserlerinde Çocuklar*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2002.
- Özcan, Mustafa, "Safahatta Çocuklar", *Ölümünün 50. Yılında Mehmet Akif Ersoy'a Armağan*, Konya 1986, s. 73-81.
- Özcan, Mustafa, "Mehmet Emin Yurdakul'un Şiirlerinde Çocuklar", *Milli Kültür*, Eylül 1987, sy. 58, s. 9-13.
- Sınar, Alev, "Halit Ziya Uşaklıgil'in Çocuk ve Gençlerin Yetiştirilmesi ile İlgili Düşünceleri", *Eğitim Bilimleri Dergisi*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Yayınları, 1992, sy. 4, s. 189-198.
- Sınar, Alev, "Sürgündeki İki Baba: Namık Kemal ve Ziya Gökalp", *Türklük Araştırmaları Dergisi Prof. Dr. Hakkı Dursun Yıldız Armağanı*, Ankara: TTK Basımevi, 1995, s. 451-454.
- Sınar, Alev, *Hikâye ve Romanımızda Çocuk (1872-1950)*, İstanbul: Alfa Yayınları, 1997.
- Sınar, Alev, "Mehmet Akif'in Gözüyle Çocuk", *Akademik Araştırmalar Sosyal Bilimler Dergisi*, Bahar 1997, Yıl 1, sy. 4, s. 92-96.
- Sınar, Alev, "Savaşın Gerçek Kurbanları: Çocuklar", *Savaş Çocukları Öksüzler Yetimler*, İstanbul, 2003, s. 347-360.

Tezler (Yıllara Göre)

- Tuncer, Nilüfer, "Türkiye'de Yayınlanmış Resimli Çocuk Kitapları 1960-1972", Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, 1974.
- Başbay, Sevgi Nigar, "Çocuk Eğitiminde Çocuk Hikâyelerinin Yeri ve Önemi", Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1986.
- Hastaoğlu, Hüseyin, "İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Eğitimi", Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1986.
- İlhan, Yusuf Aykut, "Çocuk Eğitiminde Çocuk Tiyatrosunun Yeri ve Önemi", Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1986.
- Özer, Ali, "Mehmet Akif'in Eğitim Görüşleri", Yüksek Lisans Tezi, 9 Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1986.

- Güler Kan, Tülin, "Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesinde Okutulan Çocuk Edebiyatı Dersi Programının Öğrenci Erişimine Etkisi Yönünden İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1987.
- Erdoğan, Fatih, "1985-1987 Yerli Çocuk Yazını Ürünlerinin Konusal ve Sayısal Analizi", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1989.
- Karnal, Hasan Kemal, "Türkiye'de Çocuk Tiyatrosu", Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990.
- Sınar, Alev, "İlkokul Okuma Kitapları (1921-1933)", Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990.
- Tilki, Bahriye, "Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Romanlarında Çocuk", Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1991.
- Öztürk, Hüseyin Emin, "Çocuk Klasiklerinde Temel Değerler, Tercüme", Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1991.
- Emiroğlu, Öztürk, "Tanzimattan 1928'e Kadar Yayımlanan Çocuk Gazete ve Dergileri Üzerine Bir İnceleme", Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.
- Gürel, Zeki, "İbrahim Alâaddin Gövsa ve Çocuk Edebiyatımızdaki Yeri", Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.
- Kırca, Nesrin, "İlkokulun Dört ve Beşinci Sınıflarında Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Üzerine Araştırmalar: 1. Türkçe Ders Kitapları", Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.
- Tosunoğlu, Mesiha, "Ortaokulların Üçüncü Sınıfları İçin Yazılan "Türkçe" Kitapları Üzerine Bir İnceleme", Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.
- Devrimci (Künyeli), Halise, "İlkokul 5. Sınıf Çocuklarında Okuma Alışkanlığının İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 1993.
- Küçük, Salim, "Ortaokulların Birinci Sınıfları İçin Yazılan Türkçe Ders Kitapları Üzerine Bir İnceleme", Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1993.
- Pehlivan, Gülünaz, "1860-1928 Yılları Arasında Yayımlanan Çocuk Kitapları", Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1993.
- Uzman, F. Selay, "1970-1993 Yılları Arasında Basılmış Türkçe ve İngilizce Resimli Hikâye Kitaplarının Konu Yönünden İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 1993.
- Civcir, Esmâ, "Çocuklar İçin Hazırlanan Türk Destanlarının İllüstrasyon Yönünden Analizi", Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994.
- Çakmak, Havise, "1974-1993 Yılları Arasında Türkçe Basılmış Resimli Öykü Kitaplarının Resimlendirilme ve Fiziksel Özellikleri Yönünden İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 1994.
- Özcan, Hüseyin, "Sait Faik Abasıyanık ve Çocuk", Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994.
- Akın, İsmail, "Çocuk Edebiyatında Tevfik Fikret ve Şermin Adlı Eserinin Yeri", Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1995.

- Göçmen Aylin, "Çocuk Edebiyatı Makaleler Bibliyografyası (1953-1991)", Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, 1995.
- Gözen, Atiye, "Çocuk Hikâyelerinde Dinî Motiflerin Eğitim Açısından İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1995.
- Kızıltan, Nalan, "Türk Çocuk Yazın Dilinin Dilbilimsel Analizi", Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1995.
- Kocamanoğlu, Emine, "Ayşe Sıdika'nın "Usûl-i Talim ve Terbiye Dersleri" Adlı Kitabının Eğitim Açısından İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1995.
- Neydim, Necdet, "Türkiye'de Çeviri Çocuk Edebiyatında Tarihsel Süreç İçerisinde Çizilen Çocuk Figürlerine Toplumsal Bakış Açısından Yüklenen İşlevler", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1995.
- Sınar, Alev, "Türk Hikâye ve Romanında Çocuk (1872-1950)", Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1995.
- Çoban, Mehmet, "Dini Konulu Çocuk Kitaplarının Yapısal ve Eğitsel Nitelikleri Açısından Değerlendirilmesi", Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.
- İmer, Seçil Ebru, "1988-1989-1990-1991 Çocuk Edebiyatı Kitapları Bibliyografyası", Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, 1996.
- Pulat, Ali, "Cahit Zarifoğlu'nun Çocuk Edebiyatı Üzerine Yazılmış Eserlerinin İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.
- Yavuz, Muhsine, "Masalların Eğitim İşlevleri ve Dil Öğretimindeki Yeri", Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.
- Ateş, Kemal, "Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Romanları", Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997.
- Akay, Recep, "Türk ve Alman Masallarında Çocuk Figürleri", Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998.
- Akın, Nükhet, "Okul Öncesi Kurum Öğretmenlerinin Çocuk Kitaplarına Karşı Tutum ve Davranışları", Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 1998.
- Koyun, Cafer, "Alman ve Türk Çocuk Yazınında Çocuklar ve Eich Kastner ile Muzaffer İzgü'nün Eserlerinde Toplumsal Açıldan Yansıtılmaları", Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998.
- Oral, Yelda Filiz, "Çağdaş Çocuk ve Gençlik Edebiyatında Üst Kurmaca", Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998.
- Zeka (Arslan), Deniz, "Yalvaç Ural'ın Hayatı ve Eserleri Üzerine Bir Çalışma", Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998.
- Akengin, Gültekin, "Resimli Hikâyelerin Çocuk Eğitimindeki Rolü ve Manas Destanının Resimlerle Hikâyeleştirilmesi", Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999.
- Erdoğan, Fatih, "Türkiye'de 1966-1998 Yıllarında Yayımlanmış Telif Çocuk Kitaplarının İçerik Analizi", Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999.

- Gürler, Ümit, “Çocuk Kitapları ve Anne Babanın Bu Konudaki Tutumları Üzerine Bir İnceleme”, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999.
- Karababa, Z. Canan, “İlköğretim 3. ve 5. Sınıf Türkçe ve İngilizce Ana Dili Ders Kitaplarının İncelenmesi ve Karşılaştırılması”, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999.
- Kocabaş, İlknur, “Çocuk Kitabı Seçim Kriterleri ve 1997 Yılına Kapsayan Bir Değerlendirme”, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999.
- Parlakıldız, Hayrettin, “İlkokulların 4. ve 5. Sınıflarında Türkçe Ders Kitaplarındaki Çocuk Edebiyatı Metinleri Üzerine Bir İnceleme”, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999.
- Pıtraklı, Oya, “Almanca Konuşulan Batı Avrupa Ülkeleri ve Türkiye’deki Çocuk Edebiyatında Fantastik Öğeler”, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999.
- Neydim, Necdet “1980 Sonrası Değişen Paradigma Açısından Çeviri Çocuk Edebiyatı”, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2000.
- Sarı, Binnaz, “Halide Edib Adıvar’ın Talim ve Terbiye Kitabında ve Çocukluk Dönemini Anlatan Kitaplarında Din Motifleri ve Din Eğitimi (Mor Salkımlı Ev)”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2000.
- Sucu, Müge, “Fazıl Hüsnü Dağlarca’nın Şiirlerinde Çocuk Teması”, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2000.
- Günel, Nurcan, “Yabancı Dil Derslerinde Çocuk Yazınının Kullanımı”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.
- Oktay, Metin, “II. Meşrutiyetten Cumhuriyete Çocuk Şiirlerinin Pedagojik Değeri”, Yüksek Lisans, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.
- Özkan, Nazmiye, “Çocuk Kitaplarında Dil Sorunu”, Yüksek Lisans, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.
- Özmen, Necmettin, “Ali Ulvi Elöve’nin Hayatı ve Eserleri”, Yüksek Lisans, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.
- Yanar, Halit, “Bizim Mecmua Dergilerinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans, Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.
- Yaşar, Şeyma, “İlk Çocuk Dergilerinden Mümeyyiz”, Yüksek Lisans, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.
- Balcı, Ahmet, “Çocuklara Rehber Dergisi’nin Çocuk Eğitimine Katkısı Açısından İncelenmesi”, Yüksek Lisans, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.
- Bayat, Nihat, “Eski Harfli Çocuk Dergilerinin (Çocuk Bahçesi, Çocuk Dünyası) Çocuk Eğitimindeki İşlevleri”, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.
- Boztepe, Fatma, “Çocukta Okuma Eğilimleri ve Okuma Teknikleri”, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.
- Erdi, Arzu, “İpek Ongun’un Bir Genç Kızın Gizli Defteri Romanında Yer Alan Eğitim Amaçlı İletiler”, Yüksek Lisans, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.
- Ertan, Tuba Biret, “Çağdaş Türk Çocuk Yazınında Toplumsal Cinsiyet Olgusu”, Yüksek Lisans, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.

- Kanter, Beyhan, "Çocuk Şiirleri Üzerine Bir İnceleme ve Mustafa Ruhi Şirin", Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.
- Çakır, Hacer Çilem, "Çocukluk Kültürü Üzerine Sosyolojik Bir Değerlendirme", Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2003.
- Dögen, Pınar Demir, "Milli Eğitim Tarafından Yayınlanan 6-15 Yaş Arası Çocukların Okuyabileceği Kitapların Eğitici ve Görsellik Açısından Tasnifi, Dil ve Anlatım Yönlerinde Eleştirel Bir Şekilde İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2003.
- Pehlivan, Gülsüm, "Çocuk Kitaplarında Dinî Motifler ve Din Eğitimi", Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2003.
- Gönüllü, Betül, "Japonya-Polonya-Macaristan ve Çekoslovakya'daki Çocuk Kitabı İllüstrasyon Sanatı ile Türkiye'deki Çocuk Kitabı İllüstrasyon Sanatının Karşılaştırılması", Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, 2004.

A Review on The Children's Literature in Turkey

Alev SINAR

Abstract

Children's literature covers all qualified and literary texts prepared in accordance with the children's experiences, interests, needs, developments and their levels of perception from the age of two until the adolescence. Puzzles, limmericks, epics, legends, tales, poems, stories, memoirs, biographies, letters, novels, essays, articles, journeys and conversational writings, theatre, newspapers and journals all take their place among these texts.

The rise of Children's Literature in Turkey coincides with the Tanzimat period during which the first works on general education also emerged. The beginning of strict studies on the subject can be dated as following the establishment of the Republic. Growing importance was attributed to the children's literature in our country after the declaration of the year 1979 as the "World Children's Year." This was also when the related studies were extended to the academic platforms. It is a fact that the emergence of children's literature was a rather late phenomenon in Turkey. However, as in all other countries, the child constitutes a central place in terms of being the inheritors of our societies. As a reflection of this attributed significance, the perspective of given societies to children as well as any matter related to them have made it to the literary works produced in every era.

Keywords: Child, Literature, Education, Children's Literature, Turkey.

Türkiye' de Çocuk Edebiyatı Çalışmaları

Alev SINAR

Özet

Çocuk Edebiyatı, iki yaştan başlayarak ergenlik dönemine kadar geçen süreçte çocukların hayat tecrübeleri, ilgi, ihtiyaç, gelişim ve algılama düzeylerine uygun olan bütün nitelikli (estetik ve edebî) metinleri kapsar. Bu metinler içinde bilmece, tekerleme, destan, efsane, masal, şiir, hikâye, roman, anı, biyografi, mektup, gezi yazısı, deneme, sohbet, makale, tiyatro, gazete ve dergiler yer alır.

Türkiye'de çocuk edebiyatının ortaya çıkması eğitim konusu ile ilgili çalışmaların başladığı Tanzimat dönemine rastlar. Konu hakkında ciddi çalışmaların başlangıcı ise Cumhuriyetin ilânından sonradır. 1979 yılının Dünya Çocuk Yılı olarak kabul edilmesiyle birlikte ülkemizde çocuğa yönelik yayınlara eskisinden çok daha fazla önem vermeye başlanır ve konu araştırmacılar tarafından bilimsel platforma taşınır. Türkiye'de çocuk edebiyatının geç ortaya çıktığı bir gerçektir. Ancak bütün toplumlarda olduğu gibi bizim toplumumuz için de istikbalin emanet edileceği çocuk çok önemlidir. Bu önemin yansıması olarak her dönemdeki edebî eserlere o toplumun çocuğa bakışı ve çocuk ile ilgili meseleler girmiştir.

Anahtar Sözcükler: Çocuk, Edebiyat, Eğitim, Çocuk Edebiyatı, Türkiye.

